БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 288 (8813) | 1958 оной декабриин 9, вторник | Сэн 20 мүнгэн

Долоон жэл соо малай ашаг шэмые бүри ехээр дээшэлүүлэе

Ерэхэ долоон жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудтай хото, хүдөөгэй ажалшад угаа ехэ омогорхолтойгоор танилсажа, тэдэниие бүримүһэн дэмжэжэ байһанаа үнэн сэдьхэлһээ мэдүүлнэ. Арад зоноо эдеэ хоолоор хүд хангахын, хүдөө ажахын түүхэй лэй нөөсые ехэдхэхын, мүн тэрээгээр гүрэнэй бусад хэрэглэмжые хангахын тула энэ түүхэтэ үедэ хүдөө ажахымнай бүри ехээр хүгжөөгдэхэ юм.

Газар тарьяалангаа бүри һайнаар эрхилжэ, ниитын адуу малые бархам хүрэхэ тэжээлээр хангаһанай үндэстэ ерэхэ долоон жэлдэ мяха, һү, үндэгэ, нооһо абалгые эрид ехэдхэхэ зорилго табигдана. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ энэ асуудал колхоз, совхоз бүхэнэй гол анхаралда хододоо байха ёһотой.

1965 оной эсэстэ мүнөө жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ һү абаха, 1954 онойхитой сасуулбал, дүрбэһөө үлүү дахин ехэ һү үнеэн бүриһөө һааха зорилгые манай республикын колхоз болон совхозууд шиидхэхэ байна. Энэ зорилгын бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ болохо байһые манай зарим колхоз, совхозуудай жэшээ гэршэлжэ үгэнэ.

Байкало-Кударын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Тарбагатайн Калининай нэрэмжэтэ, Зэдын XX партсъездын нэрэмжэтэ, колхозууд, Боргойн совхоз байгша оной арба hарада нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо һү абалгаяа 30—40 процент дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 300—400 килограмм һү ехээр һааһан байна бшуу.

Эдэ болон бусад жэшээнүүд юу харуулнаб гэхэдэ, оролдолго хэрэл гаргаад лэ байбал, һүн ехээр абтаха байна. Ушар иимэһээ үнеэдэй һү шэмые таһалгаряагүй дээшэлүүлхэ талаар бодото хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала. Тэрэнэй түлөө эгээн түрүүн үнеэдые тугаллэй сагта һайнаар харууһалха, эдеэлүүлхэ, тэжээлыень уридшалан бэлдүүлжэ үгэхэ, бүлеэн уһаар ундалаха, уһа гурил хоёрые худхажа уулгаха, һая түрэһэн үнеэдые зүһөөр эдеэлүүлэн һааха, тэдэниие зобхорһоонь урид шэргээхэгүй, мүн үнеэдые һубайруулхагүй гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Эдэ бүгэдын хажуугаар үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, һүтэй үнеэтэй болохын тула тэрэнэй тугал байхаһаань хойшо анхарха, үнеэдэй һүые шэнжэн, бүри тоһолиг болгохо, мяхаар һайн мал үсхэхэ гэхэ мэтэ холын хараата асуудалнуудые ухаандаар, оролдосотойгоор шиидхэхэ шухала.

1959—1965 онуудта мяха ехээр абахын тула малые бэлшээн, шахан таргалуулха хэрэг һайжаруулагдаха, мяха ехэтэй бодо мал олоор үсхэбэрилэгдэхэ, мүн гахай, шубууд олошоруулагдаха юм. Колхоз болон совхозууд үбэлжэлгын үедэ буруу, шарагуудай тамирые муудуулхагүй, харин шэгнүүрыень нэмээжэ, хойто жэлынь гүрэндэ тарган, томо бэетэй мал худалдаха гэжэ оролдохо уялгатай. Һайн шанартай мяха гүрэндөө ехээр тушаахын тула мяханай-товарна фермэнүүдые бии болгохо, тэндэ һү шэмэ багатай үнеэдые тугалтайнь суг табижа харууһалха хэрэгые колхозуудта эмхидхэхэдэ зохид.

Ерэхэ долоон жэлдэ республика доторнай хонин ажал бүри хурданаар хүгжөөгдэжэ, мал ажалаймнай гол һалбари байхаараал байха. Хониной мяха, нооһон нилээд ехээр абтадаг боложо, энэ ажахыһаа улам ехээр олзо доход ородог болохо юм.

Нооһо абалгые байгша онойхидо орходоо хоёр дахинһаа үлүүгээр дээшэлүүлхын тула хонидой тоо толгойе олошоруулхын хажуугаар, хонин бүриһөө ехэ нооһо абаха хэрэгтэй. Энэ талаар арга боломжонууд ехэ. Жэшээнь, Курумканай хонишод һүүлэй дүрбэн жэлэй туршада нооһо абалгаяа 2,9 дахин дээшэлүүлжэ, хонин бүриһөө 1100 грамм нооһо үлүү ехээр хайшалдаг болоо бшуу. Хэрбээ искусственна үрэжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэжэ, нооһо ехээр үгэдэг хонидые илгажа, оролдосотой һайнаар харууһалаад, эдеэлүүлээд байбал, хонин һүрэгые хаа хаанагүй түргэнөөр һайжаруулан хубилгажа, нооһо ехээр абаха зорилгые курумканайхидта адляар амжалтатайгаар шиидхэхэ арга манайда бии.

Республикын колхоз, совхозуудта шубуу үсхэбэрилжэ, илангаяа уһанай шубуу олошоруулжа, шубуунай мяха, үндэгэ ехээр абаха арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэхэ шухала болоод байна. Тиимэһээ энэ асуудалда онсо анхарал хандуулжа, тахяа шубууе оролдосотой һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ, шубуун бүриһөө үндэгэ олоор абаха, уһанай шубуу олоор тэжээжэ, мяха ехээр абаха тушаа бодотоор тэмсэхэ саг ерээ.

Мал ажалай эгээн харюусалгатай үе—үбэлжэлгэ түлэг дундаа ябажа байна. Энэ үедэ КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсожо, бүхы малшадай адуу малаа һайнаар харууһалжа, эдеэлүүлжэ, дулаан байраар, зөөлэн хэбтэреэр хангажа, тэдэнэй тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зорилгоёо амжалтатайгаар шиидхэхэнь лабтай.

Тиигэбэшье адуу малай, тахяа шубуунай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ зорилго зүндөө, хүнгэнөөр шиидхэгдэхэ хэрэг бэшэ, харин тэрэниие бэелүүлхын тула бүхы колхознигуудай, совхозой хүдэлмэрилэгшэдэй үсэд шангаар ажаллаха, оролдохо хэрэг мүн. Колхозуудай правлени, партийна эхин организацинууд, совхозуудай дирекцинүүд эдэ бүгэдые анхаралдаа абажа, һаалишан, хонишон, гахайшан, тахяашан болоч бусад малшадта саг үргэлжэ туһалха, хүдэлмэриин болон ажаһуудалай талаар зохид һайн эрхэ байдал байгуулха уялгатай.

РСФСР-эй уран зохёолшодой Түрүүшын съезд

РСФСР-эй уран зохёолшодой Түрүүшын съезд Кремлиин Ехэ ордон до, декабриин 7-до, баяр ёһололой шон байдалда нээгдэбэ. Кремлиин Ехэ ордоной зал соо ородой ран зохёолшод, Россин Федерациин аха дүүгэй бүлэдэ ородог бусад олон арадуудай түлөөлэгшэд—литераторнууд сугларһан байна. Московско предприятинуудай хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд, студентнэр, Советскэ Армиин сэрэгшэд байлсаба. Удэрэй гурбан час. Коммунистическэ парти, Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэд — Б. В. Аристов, Л. И. Брежнев, К. Е. Ворошилов, Н. Г. Игнатов, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. А. Мухитдинов, М. А. Суслов, Е. А. Фурцева, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, А. Н. Косыгин, П. Н. Поспелов, Д. С. Полянский гэгшэд правительственна ложонуудта гарана. Делегадууд болон айлшад тэдэнэрые нэрьемэ овацяар угтана. Бүгэдэрээ хүл дээрээ бодоно. Уран зохёолшо Л. С. Соболев бүхы залай нэрьемэ альга ташалга доро съездые нээгдэһэндэ соносхоно. Россин Федерациин 2,5 мянга гаран уран зохёолшодой зүгһөө 397 делегат, мүн тэрэшэлэн 14 союзна республиканууднаа ерэһэн айлшад съездэ хабаадажа байна гэжэ нүхэр Соболев мэдээсэбэ.

Уран зохёолшо Н. С. Тихоновэй дурадхалаар съездын хүндэлэлэй президиумдэ КПСС-эй ЦК-гэй Президиум нэгэн һаналаар һунгагдаба.

Түрүүлэгшээр һууһан уран зохёолшо К. А. Федин КПСС-эй ЦК-гэй президиумэй гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь П. Н. Поспеловтэ үгэ үгэхэдэнь делегадууд болон айлшад тэрэниие халуунаар угтана. Нүхэр Поспелов КПСС-эй ЦК-гэй РСФСР-тэхи Бюрогой зүгһөө Россин Федерациин уран зохёолшодые амаршалһан бэшэг уншана. Зал дотор нэрьемэ альга ташалга болоно.

РСФСР-эй уран зохёолшодой Союзай Оргкомитедэй түрүүлэгшэ Л. С. Соболев элидхэл хэбэ.

(ТАСС).

РСФСР-эй советскэ уран зохёолшодой Түрүүшын съездэ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи Бюро Россин Федерациин советскэ уран зохёолшодой Түрүүшын съездые, тэрээгээр дамжуулан республикын бүхы литераторнуудые халуунаар амаршална.

Россин Федерациин Уран зохёолшодой союз хадаа агууехэ советскэ литературын тоогоороо эгээ олон творческо отрядынь болоно. Партийна, арадай шэнжэтэй байха гэһэн ёһо гуримые, социалистическэ реализмын ёһо гуримые үнэн сэхээр баримталдаг республикын уран зохёолшод олон номуудые уран һайханаар, удха түгэлдэрөөр зохёоһон, тэдэнь ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна. Россин Федерациин уран зохёолшодой эрхим зохёолнууд ажабайдалтай хододоо нягта холбоотой, мүнөө сагай урма зоригжолоор нэбтэрэнги байжа, арадай һанал хүсэлые, манай гүрэнэй хүгжэлтын түүхэтэ замые үнэн зүбөөр, уран бэрхээр харуулдаг байгаа.

РСФСР-эй уран зохёолшод ородой агууехэ литературын ёһо заншалые амжалтатайгаар хүгжөөнэ, манай ороной бусад бүхы арадуудай литературануудай эрхим туйлалтануудые ашагтай һайнаар хэрэглэнэ. Ородой советскэ литература социалистическэ нацануудай бүхы литературануудай хүгжэлтэдэ ашагтай һайн нүлөө үзүүлдэг байгаа, үзүүлжэшье байна. Советскэ засагай жэлнүүдэй үедэ автономно республиканууудай уран зохёолшодой творчество урган бэхижээ. Октябриин революциин урда тээ үзэг бэшэггүй байһан арадууд уран һайханай литературатай болоод, тэрэнь хүгжэжэ байна. Эдэ бүгэдэ хадаа арадуудай хани барисаае бэхижүүлгэдэ, арадай ажабайдалай материальна, соёл гэгээрэлэй хэмжээе саг үргэлжэ дэбжээлгэдэ зорюулагдаһан Коммунистическэ партиин ленинскэ национальна политикын аша үрэ болоно.

Россин Федерациин уран зохёолшодой съезд гайхамшагта үдэрнүүдтэ боложо байна. Коммунистическэ общество үргэнөөр байгуулгын саг үедэ манай оронии оруулха партиин XXI съездэ советскэ арад туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр бэлэдхэжэ байна. Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй ёһоор бүхы Советскэ Союзай, тэрэ тоодо Россин Федерациин үйлэдбэриин хүсэнүүд үзэгдөөгүй ехээр хүгжөөгдэжэ, тэрээнэй ашаар ажалшадай ажабайдалай хэмжээ болон соёл гэгээрэлынь түргэнөөр дэбжээгдэхэ байна. Поволжье болон Кубаньда, Урал болон Сибирьтэ промышленна шэнэ районууд бии болохо юм. Республикын байгаалиин асари ехэ баялиг бүхы ороной экономикые саашадань дэбжээлгэдэ хэрэглэгдэхэ болоно. Республикын хүдөө ажахы шэнээр, тон ехээр хүгжөөгдэхэ юм. Советскэ хүнүүдэй улам ургажа байгаа материальна, соёл гэгээрэлэй эрилтэнүүдые бүрин хангахын тулада бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулагдаха байна.

Россин Федерациин уран зохёолшод энэ зохёон байгуулхы агууехэ хэрэгтэ эдэбхитэй үүргэ дүүргэхэ ёһотой болоно. Арадтаяа зэргэ ябажа, коммунизм байгуулгын агууехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэрээнэй тэмсэлые гүйсэд харуулха, коммунистическэ обществын шэнэ хүниие хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гээшэ уран зохёолшодой хүндэтэ уялга мүн.

Советскэ литература арадай гол шухала эрилтые бэелүүлэгшэ Коммунистическэ партиин политикын илалтын түлөө тэмсэл дундуур урган хатуужаа. Литература гээшэ удха түгэлдэр партийна, арадай шэнжэтэй байха гэһэн ленинскэ ёһо гуримай, социалистическэ реализмын ёһо гуримай аша туһые һэжэглэлдэ оруулха гэһэн ревизионистнуудай һэдэлгэдэ советскэ уран зохёолшод эрид шанга сохилто хэһэн байна.

Россин Федерациин уран зохёолшод ревизионизмын бүхы үзэгдэлнүүдтэй, буржуазна идеологиин бүхы үзэгдэлнүүдтэй эрид тэмсэн, советскэ литературын идейнэ талаараа арюун сэбэр байхын түлөө саашадаашье эдэбхитэйгээр тэмсэхэ байха гэжэ этигэжэ байһанаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи Бюро мэдүүлнэ.

Хүндэтэ нүхэд, уран зохёолшод!

Танай съезд Россин Федерациин Уран зохёолшодой союз байгуулха хүдэлмэриие түгэсхэхэ байна. РСФСР-эй Уран зохёолшодой союз хадаа идейно-творческо асуудалнуудта, партиин, арадай хэрэгтэ алба хэхэ гэһэн гол ёһо гуримай үндэһөөр уран зохёолшодой коллективые саашадань нягтаруулгада гол анхаралаа хандуулха ёһотой. РСФСР-эй Уран зохёолшодой союз ажабайдалые бодото һайнаар, гүнзэгыгөөр шудалха, идейнэ талаараа улам батажаха, уран шадабаряа нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэнь, коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ арадые жагсаажа шадаха зохёолнуудые бэшэхэ хэрэгтэнь уран зохёолшодто туһалжа байха ёһотой. Уран зохёолшодой организацинуудта ёһотой творческо оршон байдал байгуулагдаха, хамтаараа хүтэлбэрилэлгэ хангагдаха, шууд сэхэ шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлэл дэлгэрүүлэгдэхэ, бүлэглэл болохо һэдэлгын үлэгдэлнүүд бүрин зайсуулагдаха, литературна ажалдаа бэе бэедээ нүхэрэй ёһоор туһалха, дэмжэлсэхэ ябадал хангагдаха ёһотой. РСФСР-эй Уран зохёолшодой союз нютагуудта шэнэ уран зохёолшодые олошоруулха, бэлигтэй залуу литераторнуудые хүмүүжүүлхэ, дэмжэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зэргэтэй.

Хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень РСФСР-эй советскэ уран зохёолшодой түрүүшын съездэ хүсэнэбди. Нүхэд уран зохёолшод, өөһэдынгөө зэргэнүүдые, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ партиин үнэн туһалагшадай зэргэнүүдые бэхижүүлэгты! Россин Федерациин уран зохёолшод Советскэ Союзай аха дүү бусад арадуудай уран зохёолшодтой хамта социалистическэ реализмын тугые саашадаашье дээрэ үргэн ябажа, коммунистическэ общество байгуулагша советскэ арадай агууехэ хэрэгүүдэй нэрэ солодо хүрэмэ шэнэ зохёолнуудые байгуулха гэжэ батаар этигэнэбди.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй РСФСР-тэхи Бюро.

КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Шэнэ уялга абаба

Хориин совхозой 6-дахи фермын хүдэлмэришэдэй суглаан боложо, 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдэй проектые зүбшэн хэлсэбэ.

—Энэ долоон жэлэй түсэб хадаа манай ороной арад зоной байдал улам ехээр һайжаруулхын, Эхэ ороноо бүри баян болгохын тулада манай партиин оролдолго гаргажа байһыень үшөө дахин гэршэлнэ,—гэжэ фермын модошо дархан нүхэр Р. Д. Дашадоржиев хэлэбэ.

Дархашуулай бригадын бригадир нүхэр Д. Ванчинов болохоёо байһан XXI съездын хүндэлэлдэ улам һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, барижа байһан барилгаяа болзорһоонь холо урид дүүргэхэбди гэжэ сугларагшадые найдуулба.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ фермын малшад дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялга абаба. Эбэртэ бодо малай тоо толгойе олошоруулха түсэбөө 106 процент, хонёор 105 процент, гахайгаар—105 процент, адуу морёор 120 процент дүүргэхэ, һү һаалгаар Саянтын малшадай уряае дэмжэжэ, гүрэндэ һү тушааха түсэбөө декабриин 15 болотор сүм дүүргэхэ.

Ц. Норжимоев, Хориин хониной совхозой 6-дахи фермын парторганизациин секретариин орлогшо.

Шэл шанагшад түрүүлнэ

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн мүрысөөндэ жагсахадаа шэлэй заводой машинно-ванна цехынхид дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаһан юм.

Тэдэнэр абаһан уялгаяа дүүргэхын зорилгоор бүхы хүсөөрөө ажаллажа, ноябрь һарынгаа түсэбые болзорһоонь урид ноябриин 26-да дүүргээ. Тиигэжэ энэ цехынхид 78 мянган квадратна метр сонхын шэл даалгабариһаа гадуур шанажа гаргаһан байна. Цехын бүхы коллективэй эдэбхитэй һайнаар ажаллаһанай, үйлэдбэриингөө технологиие нарижуулан һайжаруулһанай ашаар лэ иимэ амжалта туйлагдаа.

Энэ түрүү коллектив ноябрь һарын дүүрэтэр хамта дээрээ 90 мянган квадратна метр шэл даалгабариһаа гадуур үгэбэ. Мүнөө декабриингаа түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Цех хоорондын мүрысөөндэ 1-дэхи, 3-дахи халаанайхид түрүү зэргэдэ ябана.

Эрхим ажалаараа шалгаржа, нүхэдэйнгөө дунда суурхаһан хүдэлмэришэд эндэ нилээд олон юм. Жэшээнь лентэ отолдог А. Федуленко, шэл отологшо Н. Ушкова үдэр бүриингөө даалгабариие 130—140 процент дүүргэнэ. Түрүү хүдэлмэришэд А. Курбатова, М. Гулидова гэгшэд оролдосотой ажалаараа нүхэдэйнгөө дунда мүн лэ хүндэтэй болонхой.

И. Будаев.

Малшадай оролдолго

Манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой (Кяхта) ажалшад, малшад түрэл партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсажа, һү һааха, гүрэндөө тушааха, худалдаха түсэб, уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэмбын фабрикын ээрэлгын цехын эрхим хүдэлмэришэдэй нэгэн Ксения Кошелева ажаллажа байна. Энэ басаган халаан бүриингөө даабариие 120 процент хүрэтэр дүүргэдэг юм. Тиигэжэ КПСС-эй XXI съездые ехэхэн бэлэгтэйгээр угтажа байнхай.

Л. Хайдуровай фото.

Артелиин фермэ, гүүртэнүүд. жэлэй үнгэрһэн 10 һара хахадай туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1568 литр һү һаажа, нёдондоной энэ үеынхиһөө 400 шахуу литрээр ехэ һү үнеэн бүриһөө абаа. Эндэхи һаалишад, малшад үбэлдөө үнеэдээ уяада байлгажа, үбһэ, тэжээл тусхай рационоор эдюулээд, һү һаалгаяа эрид ехэдхэхын түлөө бүхы хүсөөрөө оролдоно. Тиигэжэ һаалишаднай съездын нээгдэхэ үдэр хүрэтэр үлэһэн хоёр һара хахадай туршада үнеэн бүриһөө 550—600 литр, байгша ондо үнеэн бүриһөө хамта 1800 литрһээ бага бэшэ һү һааха зорилго табяад, ажаллажа байнхай.

Г. Овсянкин, артелиин гэшүүн.

Залуу хонишоной амжалта

Нюдэндөө галтай, соходоо согтой, хурса нарин шарайтай энээхэн басаган эрхим ажалаараа гансашье Кяхтын хониной совхозойхидой дунда бэшэ, мүн аймагайнгаа комсомол-залуушуулай дунда алдаршанхай. Мария Ревякина хоёрдохи жэлээ хурьгашанаар хүдэлхэ зуураа, ажалаа һайнаар шудалжа, абаһан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ гансаараа 129 нарай хурьга абажа, нэгэшье толгой гарзалуулаагүй.

—Хонидой олоороо хурьгалха үедэ, зарим үдэртөө 20—30 хурьга абахадаа тухашарагдагша һэн. Тэдэниие һайнаар эдеэлүүлэн түлжүүлхэнь нилээд бэрхэтэйшэг бэлэй. Түрүүшээр һая гараһан хурьгадые эхэтэйнь арбаад хоногто сугтань байлгажа харууһалдагби. Хурьгадай эхэһээ гараад час болоод байхада, эхынь хүхэ һаажа, ходорхой болгоод, хурьгадаа барижа хүхүүлдэг байнаб. Тэдэнэйнгээ ехэхэн болоходо, кормушка соонь һайхан үбһэ, ороохото, минеральна тэжээл таһалдуулангүй үгэжэ байдагби. Тиихэдэ тэдэндэ багаһаань хойшо бүлеэхэн уһа, үнэһэ, модоной хөө тэбшэ, амһарта соо табижа үгэхэдэ, хурьгад түргэн бүдүүн хоолдо ородог юм,—гэжэ хурьгашан басаган өөрынгөө ажал тухай хөөрэдэг.

С. Климов.

ОБЛАСТНОЙ ЭЭЛЖЭЭТЭБЭШЭ XXI ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

Үсэгэлдэр, декабриин 8-да, үглөөнэй 9 сагта Улан-Удэдэ областной ээлжээтэбэшэ XXI партийна конференци болобо.

Конференцидэ хабаадагшад ээлжээтэбэшэ областной XXI партийна конференциин хүндэлэлэй президиумдэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Президиумые нэрьемэ альга ташалга доро нэгэн дуугаар һунгаа.

Энэ үдэрэй үглөөнэй заседани дээрэ тус конференциие хүтэлбэрилхэ органууд һунгагдаба.

Һүүлээрнь конференци дээрэ зүбшэн хэлсэхэ иимэ асуудалнууд баталан абтаа:

1. 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд болон областной партийна организациин урдахи зорилгонууд тухай.

2. КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездэ делегадуудые һунгалга.

Үглөөнэй энэ заседани дээрэ делегадууд конференциин зүбшэн хэлсэхэ түрүүшын асуудалаар КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Хахаловай** элидхэл шагнаба.

Мүн тус заседани дээрэ областной ээлжээтэбэшэ XXI партийна конференциин мандатна комиссиин элидхэл нүхэр **Б. С. Семенов** хэбэ.

Удаань конференциин түрүүшын асуудалаар делегадууд үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй ноябриин Пленумэй түүхэтэ тогтоолнуудые Улан-Удэ городой ажалшадай халуун баяраар угтан абаад, ажал хүдэлмэреэ улам саашадань арьбадхан ажаллажа байһан тухайнь КПСС-эй горкомой секретарь нүхэр **П. Е. Ножкин** хэлээ.

Хориин леспромхозой директор нүхэр **В. Д. Якищенок** хүдэлмэришэдтэ гэр байра һайн шанартайгаар бариха тухай хэлээ. Мүн Бурядай совнархозой зүгһөө леспромхозой ажал хүдэлмэридэ хангалтагүйгөөр туһаламжа үзүүлдэгые шүүмжэлһэн байна. Тиигээд продукци үйлэдбэрилхэ түсэб зохёоходоо предприятиин ажал хүдэлмэриин эрхэ байдал хододоо хараада абаха тушаа совнархоздо тусхай эрилтэ табиба.

Республика дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тушаа ажалшадай дурадхалнууд тухай республикын Гэгээрэлэй министр нүхэр **С. С. Бадмацыренов** хэлэбэ.

Иигээд конференциин үглөөнэй заседани түгэсөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заседаниин зал соо, КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Хахалов элидхэл хэжэ байна. Л. Хайдуровай фото.

Областной ээлжээтэбэшэ XXI партконференци

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тухай

КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлhээ

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые зүбшэн хэлсээд, баталан абаха өөрынгөө XXI съездые манай парти угтажа байна. Долоон жэлэй түсэб тухай тезисүүд дотор хараалагдаhан коммунистическэ байгуулалтын баатар ехэ, үзэгдөөгүй үргэн далайса бүхы совет хүнүүдые, хүсэн түгэс социалистическэ лагериин оронуудай ажалшадые ехэтэ баярлуулжа, бүхы дэлхэйн олониитын гол анхаралда байhаар.

Совет засагай жэлнүүдэй турша соо Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр манай орон дотор болоhон туйлай ехэ хубилалтанууд тухай, социалистическэ Эхэ ороноойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй айхабтар ехэ удха шанар тухай элидхэлшэ хэлэнэ. Экономико болон соёл культураяа хүгжөөхэ талаар СССР-эй туйлаhан тон ехэ амжалтанууд, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые туйлай ехээр хүгжөөhэн ябадал коммунизм байгуулха шэнэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ орохо зам нээжэ үгэнэ.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд хадаа Агуу Октябриин социалистическэ революциин 40 жэлэй ойдо зорюулагдаhан СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сесси дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл соо хараалагдаhан коммунистическэ байгуулалтын ойрын 15 жэл соо бэелүүлэгдэхэ түсэбэй шухала хубинь мүн болоно. 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбэй гол зорилгонь юуб гэхэдэ, хүндэ индустриие үлүүсэ ехээр хүгжөөhэнэй үндэhэ hуури дээрэ экономикын бүхы hалбаринуудые бүри ехээр саашадань дэбжээхэ, тэрэнэй ашаар арад зоной ажабайдалые таhалгаряагүйгөөр hайжаруулха ябадал болоно.

Манай ороной байгаалиин баялигуудые бүри hайнаар ашаглаха, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан хүгжөөхэ хэрэгые улам hайжаруулха, промышленностяа түүхэй эдтэй, түлишэтэй болон бусад баялигтай районуудта саашадань улам дүтэлүүлхэ хэрэг ерэхэ долоон жэлэй түсэбэй шухала зорилгонь болоно. СССР-эй зүүн зүгэй районуудай байгаалиин баялигуудые саашадань ашаглаха асуудалда онсо анхарал хандуулагдана. Тэрээнтэй хамта оронойнгоо Европодохи хубиин үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тула бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэхэ ёhотой.

Ниитын ажалай бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ гээшэ долоон жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар бэелүүлэгдэхэ байhанайнь зайлашагүй эрхэ нүхэсэлынь болоно.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гол зорилгонууд, социалистическэ промышленность болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай элидхэлшэ саашань дэлгэрэнгыгээр хэлэнэ. Мүнөө үеынхитэй жэшээлбэл, долоон жэлэй турша соо промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалга багсаахада 80 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, гансахан долоон жэлэй турша соо Совет засагай 40 жэлэй үедэ Советскэ Союзай туйлаhан экономическа хүсэ шадал хоёр дахин шахуугаар ехэ болохо зэргэтэй. Долоон жэлэй хугасаа соо валовой продукци бүтээн гаргалгын ургалта жэлдээ тухайлхада 8,6 процент болохо байна. Промышленна продукци бүтээн гаргалгын ургалтын 1 процент мүнөө ямар удхатай гээшэб? 1965 ондо промышленна продукци бүтээн гаргалгын ургалтын процент бүхы нэгэдэхи табанжэлэйхидэ орходоо нилээд ехэ болохо юм.

Арадай ажахын бүхы hалбаринуудта үйлэдбэриин процессүүдые комплексноор механизацилха болон автоматизацилха ябадал коммунизмын материально-техническэ база байгуулгын шиидхэхы эрхэ нүхэсэлынь мүн болоно. Наука, техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлhэнэй, үйлэдбэриин новаторнууд болон социалистическэ мүрысөөнэй түрүүшүүлэй дүй дүршэлые арадай ажахын бүхы hалбаринуудта нэбтэрүүлhэнэй ашаар промышленностьда ажалай бүтээсэ багсаахада 1,5 дахин дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Тиихэдэ барилгада ажалай бүтээсэ 60—65 процентээр ехэ болохо юм.

Ерэхэ долоон жэлэй турша соо хүдөө ажахын талаар ямар гол шухала зорилго табигданаб гэхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөжэ, арад зоной хэрэглэдэг эдеэ хоолой шухалын шухала зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр, hайн шанартайгаар үйлэдбэрилхэ, промышленностиин хэрэглэмжые хүдөө ажахын түүхэй эдээр бүримүhэн хангаха ябадал мүн болоно.

Энэ зорилго нэн түрүүн хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые эрид дээшэлүүлhэнэй, ниитын мал ажалай ашаг шэмэ үгэлгые саашадань ехэдхэhэнэй ашаар шиидхэгдэхэ ёhотой.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин дэбжэхэ тудам колхозуудай ажахы саашадаа хүгжөөгдэхэ, тэдэнэй техническэ талаараа зэбсэгжэлгэ болон үйлэдбэриин фондნууд улам ургаха, хубаагдадаггүй фонднуудынь ехэдхэгдэхэ, зүбөөр хэрэглэгдэхэ, колхозууд хоорондын үйлэдбэриин холбоо харилсаан үргэдхэгдэхэ зэргэтэй. Жэл ерэхэ бүри улам ехэ үүргэ дүүргэдэг боложо байhан совхозууднай саашадааа шье жэшээтэ социалистическэ предприятинууд болон хүгжөөгдэхэ юм.

Мүнөө хүдөө ажахыда, арадай ажахын бүхы hалбаринуудтал адляар, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилэн абалгада гаргашалагдадаг ажалай болон эд зөөриин гаргашануудые саашадань доошолуулха асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдана. Долоон жэлэй турша соо колхозуудта ажалай бүтээсэ багсаахада хоёр дахин, совхозуудта—55—60 процентээр дээшэлүүлэгдэхээр хараалагдана. Колхоз, совхоз бүхэн эдлэжэ байhан газарhaa продукци шадаал hаа ехээр абахынгаа хажуугаар ажахыгаа бодомжотойгоор эрхилхэ, бүхы арга боломжонуудаа эгээл шадабаритайгаар хэрэглэхэ, алмалта арьбалалта наринаар сахиха ёhотой. Имагтал энээнэй үндэhэ hуури дээрэ хүдөө ажахын продукциин үнэ сэн манайда хэлбэришэгүйгөөр химдаруулагдаха, арад зоной ажабайдал саашадаа hайжарха байна.

Арадай ажахыда болон капитальна барилгада hомологдохоор хараалагдаhан мүнгэ зөөри тухай хэлэхэ зуураа, элидхэлшэ долоон жэлэй турша соо ороной бүхы газар нютагуудта, илангаяа зүүн зүгэй районуудта барилгын хүдэлмэри үзэгдөө харагдаагүй ехээр бэелүүлэгдэхэ юм гэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Хараалагдаhан түсэбэй ёhoop, бүхы арадай ажахыда хэгдэхэ гүрэнэй капитальна hомололгын хэмжээн багсаахада 1 триллион 970 миллиард түхэриг болохо юм.

Энэ мүнгэн зөөриин ехэнхи хубинь барилгануудые дүүргэхэ, мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые шэнэдхэн hэльбэхэ, түхеэрэлгые шэнэдхэхэ хүдэлмэринүүдтэ зорюулагдаха байна.

Капитальна барилга хэхэ талаар хараалагдажа байгаа түсэб хадаа үйлэдбэриин барилганuудта, мүн гэр байрын болон культурно-ажаhуудалай барилгада hомологдоhон гүрэнэй мүнгэн зөөриие шадаал hаа ехээр алман бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

Манай социалистическэ промышленностиин болон хүдөө ажахын, барилгын, транспортын, хэлхээ холбооной ямаршье hалбари абаад үзөө hаамнай, хаанашье туйлай ехэ ургалта, коммунизм тээшэ айхабтар хурдан түргэнөөр дабшаха зам хараалагдана. Эдэ бүгэдэ совет хүниие ехээр баярлуулна, юуб гэхэдэ, манай орон дотор хэгдэhэн лэ юумэ хүнэй аша туhада, тэрэнэй зол жаргалтай байдалай түлөө хэгдэнэ бшуу.

Даабарита тоонууд тухай Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд дотор совет арадай ажабайдалые саашадань hайжаруулха үргэн ехэ түсэб хараалагданхай. Энэ түсэбэй ёhoop, арад зоной хэрэглэдэг эд бараа эрид ехээр бүтээн гаргаха; городууд болон хүдэлмэришэдэй тосхонуудта 15 миллион квартира, хүдөө нютагуудта 7 миллион шахуу гэр байра бариха; СССР-эй национальна олзо доходые 62—65 процентээр ехэ болгохо, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай бодото олзо доходыень дунда зэргээр 40 процент, колхозниггуудай—40 процентhээ бага бэшээр дээшэлүүлхэ; хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлhые гуримшуулха, бага болон дунда зэргын салин хүлhэ абадаг хүнүүдэйхиие дээшэлүүлхэ; пенси түлэлгые саашадань ехэ болгохо; ниитын эдеэ хоолой продукциин болон бусад зарим эд бараанай үнэ сэн доошолуулха; хүүгэдэй ясли, садуудые, интернат-hургуулинуудые, мүн үндэр наhатайшуулай гэрнүүдые олон болгохо ябадал хараалагдана.

Хүдэлмэриин үдэр болон хүдэлмэриин неделиие богони болгохо ябадал горьтойхон хэмжээ-ябуулга мүн болоно. Тиигэжэ манай орон дотор дэлхэй дээрэ эгээн богони хүдэлмэриин үдэр, эгээн богони хүдэлмэриин недели тогтоогдохо юм.

Коммунизмда шэлжэн орохын тулада гансахан лэ хүсэ ехэтэй материально-техническэ база хэрэгтэй бэшэ, харин социалистическэ обществын бүхы эрхэтэнэй ухаан мэдэрэлые дээшэлүүлхэ ябадал тон шухала. Мүнөө манай ороной коммунизм байгуулгада үргэн ехээр орожо байhан үедэ коммунистическэ обществын алишье талаараа хүгжэнги, hайн бэлэдхэлтэй хүнүүдые саашадань хүмүүжүүлхэ бодото зорилго табигдаад байна. Тиихэ зуураа ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана.

Энээнтэй дашарамдуулан, ажабайдалтай hургуулиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, орон дотор арадай гэгээрэлые саашадань хүгжөөхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй зохёон хараалhан тезисүүд айхабтар ехэ удха шанартай. Арадай гэгээрэлые үндэhөөрнь hайжаруулха хэмжээнүүд советскэ hургуулиие хүгжөөхэ шэнэ шата мүн болоно. Эдэ хэмжээнүүд социализмhaa коммунизмда шэлжэн орожо байгаа манай обществын шиидхэхэ шухала зорилгонуудые зүбөөр элирхэйлэн харуулна. hургуулиин үмэнэ мүнөө үедэ иимэ гол шухала зорилго табигдана гэбэл, залуу үетэниие ажабайдалда, ашатай туhатай ажал хүдэлмэридэ бэлэдхэхэ, социалистическэ обществын ёhо гуримуудые залуушуулай гүнзэгыгөөр хүндэлдэг байхаар хүмүүжүүлхэ ябадал болоно.

Арадай гэгээрэлые шэнэдхэн хубилгаха талаар хараалагдаhан хэмжээнүүд ургажа ябаа үетэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгые улам hайжаруулха тухай Коммунистическэ партиин хандуулдаг туйлай ехэ анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ мүн болоно гэжэ совет хүнүүд сэгнэнэ.

Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгэ хадаа капиталистическэ оронуудтай амгалан тайбан мүрысөөндэ Советскэ Союзай туйлаhан айхабтар ехэ илалта мүн боложо, бүхы оронуудай ажалшадай, уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөнэй, түрүү бүхы хүн түрэлтэнэй урда Советскэ Союзай ажалшадай өөhэдынгөө интернациональна уялгые дүүргэhэнэй шэнэ гэршэ боложо үгэхэ юм.

Энээнhээ урда тээхи түсэбүүд шэнгеэр, шэнэ долоон жэлэй түсэб мүн лэ дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ юм, юуб гэхэдэ коммунизм байгуулха хэрэгые манай алдарта Советскэ Союзай Коммунистическэ парти, тэрэнэй ленинскэ ЦК хүтэлбэрилнэ.

Творческо марксистско-ленинскэ hургаалые хүтэлбэри болгон, манай парти шиидхэгдэхээр болоhон бүхы зорилгонуудые эрид шууд бэелүүлдэг юм. Тэрэ хадаа хэрэгhээ болиhон хуушанай юумые, хойшо татадаг юумые, партиин ленинскэ генеральна хараа шугамые бэелүүлгэдэ hаад тойбо ушаруулдаг бүхы юумые харгы замдаа үй бута сохидог. Манай парти тэрэнэй ленинскэ генеральна хараа шугамда эсэргүү, КПСС-эй XX съездын политическэ хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байhан Маленков, Каганович, Молотов, Булганин болон Шепиловэй партида харша бүлэглэлые элишэлэн үгы хэhэн байна. Партида харша энэ бүлэглэлые үй бута сохёод, парти хадаа өөрынгөө зэргэнүүдэй ленинскэ бата нэгэдэлые бүри ехээр бэхижүүлээ, марксизм-ленинизмын агуу ехэ туг доро тэдэниие бүри нягтаар жагсаагаа.

КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүдые манай республикын коммунистнууд болон бүхы ажалшад угаа ехэ баяртайгаар угтажа, халуунаар дэмжэжэ байнхай.

Коммунистическэ партиин Ленинскэ национальна политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлhэнэй ашаар Советскэ Союзай арадай экономико болон культура hалбаран хүгжэнэ. Совет засагай үедэ Бурядай республика хүгжэнги промышленностьтай, ехээр оньhожоруулагдаhан хүдөө ажахытай хизаар болонхой. Бурят оромнай индустриингаа хүгжэлтөөр мүнөө үедэ Бүхэсоюзна хэмжээндэ хүрөөд байна. Табанжэлнүүдэй үедэ республика дотор хэдэн зуун промышленна предприятинууд бодхоогдожо, мүнөө үеын Бурят орон шулуу нүүрhэ абадаг промышленностьтай, үнгэтэ болон шухаг металлнуудые абадаг предприятинуудтай, ой модоной хүгжэнги промышленностьтай, барилгын материалнуудай предприятинуудтай, машина бүтээдэг, судна бүтээдэг, хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностьтай болонхой. Нютагай болон кооперативна промышленность нилээд хүгжөө.

Республикын хүдөө ажахы, илангаяа тэрэнэй гол hалбари болохо мал ажал, өөрынгөө хүгжэлтэдэ шэнэ шэглэлтэй болоо. Мал ажалда хони үсхэбэрилгэ гол hуури эзэлжэ, мүнөө үедэ нарин ба'нарибтар ноохотой хонин олошоруулагдажа, мяха, hү ехэтэй эбэртэ бодо мал үсхэбэрилэгдэжэ байнхай. Мүн таряан ажал нилээд урагшаа хүгжэжэ, үдэжэ байгаа ниитын мал ажалда хэрэгтэй тэжээл үйлэдбэрилдэг база боложо байна.

Ерэхэ долоон жэлдэ Бурят ороной экономико бүри ехээр хүгжэхэ юм. Тэрэнь республикын ажалшадые угаа ехээр баярлуулна. Манай экономическа захиргаанай районой совнархозой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй хараалhанай ёhoop долоон жэлэй эсэстэ Бурядай республика ехээр хүгжэнги промышленностьтай хизаар боложо, орон нютагтаа элирүүлэгдэhэн байгаалиин баялигые бүри үргэнөөр ашаглаха зорилготой.

Долоон жэлэй туршада арадай ажахыда мүнгэ зөөри hомололгын хэмжээн урдахи долоон жэлэйхидэ орбол 3,1 дахин ехэ болохо юм. Арадай ажахыда hомологдоhон бүхы зөөриhөө промышленностиин барилгада 5265,9 миллион түхэриг, транспортын хүгжэлтэдэ—454,9 миллион түхэриг, хүдөө ажахыда—437 миллион түхэриг, гэр байра барилгада—1405,4 миллион түхэриг, культурно-ажаhуудалай барилгада—345 миллион түхэриг гаргашалагдахаар хараалагдана. Гэхэ зуура урдынхидал адли гол анхарал хүндэ промышленность хүгжөөлгэдэ хандуулагдаха юм.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада Кяхтын силлиманидай уурхай, Брянскын целлюлозно-саарhанай комбинат, Улан-Үдэдэ резино-техническэ юумэнүүдые хэдэг завод бүтээгдэхэ. Хүсэ ехэтэй Галуута-Нуурай электростанциин түрүүшын ээлжээнэй агрегадууд 1965 ондо ашаглалгада үгтэхэ. Мүн Сэлэнгын ТЭЦ баригдажа, Улан-Үдын ТЭЦ-ые шэнэдхэн барилга үргэлжэлхэ, Гусиноозерск—Кяхта, Улан-Удэ—Сэлэнгэ хүрэтэр электрын хүсэ дамжуулха лини баригдажа эхилхэ.

Совнархозой мэдэлэй хүнгэн промышленность саашадаа хүгжөөгдэхэ. Арhа-гуталай комбинат, дубильна экстрадуудай завод, ноохо уридшалан болбосоруулха фабрика баригдахаар хараалагдана.

Барилгын материалнуудай промышленностиие үргэдхэхэ хэрэгтэ 276,4 миллион түхэриг hомологдоно. Гусиноозерск, Городок, Кяхта, Каменск городуудта хирпиисын шэнэ заводууд баригдажа эхилхэ, шлакблогууд болон түмэр-бетонно конструкцинуудай завод, силикатна хирпиисын завод Улан-Удэдэ баригдаха.

Долоон жэлэй туршада хэдэ хэдэн промышленна предприятинууд шэнэдхэн баригдаха, үргэдхэгдэхэ байна. Тэрэ тоодо сэмбын фабрика, шэлэй завод, «Механлит» завод, Зэдын комбинат гэхэ мэтэ ороно.

Совнархозой предприятинуудай гаргадаг бүхы продукци долоон жэлэй эсэстэ байгша онойхиhoo 2,5 дахин дээшэлхэ. 1965 ондо мүнөө жэлэйхитэй сасуулхада гол продукцинуудые абалга иимэ хэмжээгээр дээшэлхэ гэбэл: электрын хүсэн 4 дахин, металл отолхо станогууд—2,5 дахин, шифер—10 дахин, сонхын шэл—2,2 дахин, нэгэ түхэлэй гэрнүүд—16 дахин, мяхан—72 процент, сагаан эдеэнэй зүйлнүүд—1,6 дахин, юумэ угаадаг машина—2,5 дахин, ноохон бүд—84 процент.

Ерэхэ долоон жэлэй туршада совнархозой предприятинууд хэдэн зүйлэй шэнэ продукци гаргадаг болохо. Совнархозой предприятинуудта энэ хугасаада ажалай бүтээсэ промышленностьда 67,2 процент, барилгада —77,9 процент дээшэлхэ байна.

Нютагай Соведүүдэй мэдэлэй промышленностьда 273,5 миллион түхэриг hомологдоно. Мебель бүтээхэ фабрика, туфоблогуудай, перлидүүдhээ хэгдэхэ ханын блогуудай заводууд, минеральна шэр гаргаха завод, модо болбосоруулха завод, оёдолой, кондитерскэ болон макароной фабриканууд болон бусад предприятинууд баригдаха юм. Олзоборилгын кооперацида мэдэлтэй промышленностиин барилгада 37 миллион түхэриг hомологдоно. Тэрэнэй ашаар мүнөө хүдэлжэ байhан предприятинууд үргэдхэгдэхэ, мүн шэнэ предприятинууд баригдаха.

Нютагай болон кооперативна промышленностиин бүхы продукци 1965 ондо мүнөө жэлэйхиhээ 1,7 дахин ехэ боложо, тэрэнь 550 миллион түхэригhөө үлүү болохоор хараалагдана.

Түмэр харгын транспортын хүгжэлтэдэ долоон жэлэй туршада хэдэн зуун миллион түхэриг мүнгэн гаргашалагдаха. Мысовая Петровский завод хоёрой хоорондохи харгы электрын хүсөөр хангагдаха, Улан-Удэ Наушка хоёрой хоорондохи харгыгаар тепловозуud ябахаар хараалагдана. Эдэ бүгэдын ашаар түмэр харгыгаар ашаа зөөлгэ эрид дээшэлжэ, ажалай бүтээсэ ургажа, ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн химдарха юм.

Автомобильна транспортын хүгжэхэ бүри автомашинанууд олошорхо байна. Долоон жэлэй туршада ашаанай автомашинануудай тоо 5,5 дахин, автобусууд 7 дахин олон болохо. Тингэжэ автомашинаар ашаа зөөлгэ долоон жэлэй туршада 9 дахин, пассажирнуудые зөөлгэ—5,5 дахин ехэ болохо.

Геолого-бэдэрэлгын, геофизическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдахаар хараалагдана. Илангаяа нефть болон газ, алюминиевэ болон химическэ түүхэй эд, шухаг болон үнгэтэ металлнуудые бэдэрхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха.

Долоон жэлэй туршада хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ 437 миллион түхэригhөө дээшэ, тэрэ тоодо уhалууриин барилгануудта 71 миллион түхэриг, электрификацилгада 25,8 миллион түхэриг hомологдоно. Хүдөө ажахын гол hалбари болохо мал ажал саашадаа эрид ехээр хүгжөөгдэхэ. Эбэртэ бодо малай, хонидой, мүн шубуудай тоо толгой олошорхо. Ниитын ажахыда эбэртэ бодо малай тоо 300—310 мянган толгойгоор олошорхо гэхэ гү, али 30 гаран процентээр олон болохо, тэрэ тоодо үнеэд 36 процентээр олошорхо. Хонидой тоо 2 дахин олошоруулагдаха гэхэ гү, али жэлдээ тэрэнэй тоо 16 процентээр олон боложо байхаар хараалагдана. Энэ үедэ мяха абалга 2,4 дахин, hү 2 дахин, ноохо 3 дахин ехэ болохо гэжэ түсэблэгдэнэ.

Газар таряалангаа саашадань хүгжөөхэ зуураа, таряалангай талмайе 884 мянган гектарта хүргэхэ гү, али 50 процентээр үргэдхэхэ, тэжээлэй ургамалнууд нилээд ехээр таригдадаг болохо. Бүхы тарилгын 40 процентнь тэжээлэй ургамалнуудаар эзэлэгдэхэ. Республикынгаа байгаалиин онсо өөрэ илгаае харадаа абажа тогтууритай баян ургаса абахын тула пар ехээр хахалдаг, газараа ехээр уhалдаг, модо бургааhанhaa сэбэрлэжэ, шэнэ газарые элдүүрилхэ, мүн ургаса багатай сабшалангай газарые элдүүрилхэ зорилго табигдана.

Ажахыгаа тусхай шэглэлтэй болгохо талаар мяха ехэтэй мал үсхэбэрилхэ, бии байгаа бэлшээреэ намар, үбэлэй сагта хүсэдөөр ашаглажа, үнэ сэн багатай мяха абаха хэрэгтэ анхарал ехээр табигдаха. Хэрбээ колхоз бүридэ мяханай гүүртэ болон фермэнүүдые байгуулжа, симментал үүлтэрые бодо малай хажуугаар, мяха ехэтэй ондоо үүлтэрэй малнуудые үдхэбэл hайн байгаа. Хонин ажалаа хүгжөөхэ зуураа ноохо абалгые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй шанарые hайжаруулха, мүн хониной мяха ехээр абаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулха болонобди.

Ерэхэ долоон жэлдэ гэр байрын барилга үргэнөөр ябуулагдаха. Республика дотор байрын гэр барилгада 1400 миллион түхэригhөө дээшэ мүнгэн hомологдоно. Тэрэ тоодо: совнархозоор—800 миллион түхэриг гаргашалагдажа, 670 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада орохо; нютагай Соведүүдээр—232,2 миллион түхэриг гаргашалагдажа, 212,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр бүтээгдэхэ. Республика дотор бүхыдөө долоон жэлэй туршада 1 миллионhoo дээшэ дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр бодхоогдохо юм.

Гадна hургуули, дунда болон дээдэ hургуулиин байшангууд, хүүгэдэй гэрнүүд, театр, клуб, гостиница, библиотекэ гэхэ мэтэ барилганууд бүтээгдэхэ. Нилээд ехэ мүнгэн зөөри коммунальна ажахын барилгада hомологдоно. Трамвайн хоёрдохи ээлжээнэй барилга, водопроводой барилга дүүрэхэ, газофикаци болон теплофикациин барилганууд эхилхэ. Мүн городуудые, хүдөө тосхонуудые болон аймагай центрнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ.

Ерэхэ долоон жэлдэ манай республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гол тоонуудые харуулхынгаа хажуугаар, КПСС-эй обком партиин XX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые областной партийна конференциин урда соносхохо хэрэгтэй гэжэ элидхэлшэ тоолоно.

Промышленностиин талаар эдэ жэлнүүдтэ республика дотор мүнгэн зөөри ехээр гаргашалагдаа. Байгша ондо капитальна барилгада 1955 онойхиhoo 1,8 дахин ехэ мүнгэн зөөри хэрэглэгдээ. Темлюйн шиферэй завод, Кяхтын трикотажно-нэхэлгын фабрикын түрүүшын ээлжээнэй барилганууд, Зэдын болон Галуута Нуурай руднигуудта агаараар канатна харгы татагдаа, мүн бусад предприятинууд баригдаhан, олон предприятинууд үргэдхэгдэhэн байна. КПСС-эй XX съездын hүүлээр ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар областной партийна организациин хэhэн хүдэлмэриин ашаар промышленностьда ажалай бүтээсэ 27 процентээр, барилгада 34 процент дээшэлhэн байна. Энээниие гол түлэб үйлэдбэриие зүбөөр эмхидхэжэ, шэнэ түрүү аргануудые, технологи хэрэглэжэ, үйлэдбэриие али болохоор оньhожоруулhанай ашаар туйлаhан байха юм. Республика дотор барилгын хүдэлмэри ехээр оньhожоруулагдаа.

Предприятинууд болон барилганuудай партийна организацинууд продукциин өөрынь үнэ сэнгые химдаруулха, алмалта арьбалалта хэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Автомобильна транспортые hайнаар ашаглаха тушаа хэмжээн абтаа. Автомобильна жэжэ ажахынуудые хамтаруулжа, томо автобазануудые байгуулхада hайн байба.

Промышленна болон барилгын предприятинуудай хүдэлмэриие hайжаруулха хэрэгтэ совнархоз бии боложо, ехэ нүлөө хүргөө. Тиигэбэшье промышленна предприятинуудта, барилганuудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд ехэ. Тэдэнэй хүдэлмэридэ, мүн партийна болон советскэ органуудай, совнархозой зүгhөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ехэ дутагдалнууд бии. Тэрээн дээрэhээ боложо олохон предприятинууд түсэбөө дүүргэдэггүй, барилгада hомологдоhон мүнгэн зөөри хүсэдөөр ашаглагдадаггүй, барилганууд хараалагдаhан болзортоо дүүргэгдэдэггүй байна. Үнгэрhэн 10 hарын дүнгөөр республикын предприятинуудай гурбанайнь нэгэ хуби гүрэнэй түсэб дүүргээгүй байшоо. Түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай тоодо совнархозой—26, «Забайкаллес» комбинадай 7 предприятинууд, хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленностиин 10 предприятинууд ороно. Эдэ предприятинууд яахадаа иимэ муугаар хүдэлнэб гэхэдэ, нэн түрүүн үйлэдбэриин түсэблэлгэ болон эмхидхэлгэдэ горьтой дутагдалнууд бии, үйлэдбэриин түхеэрэлгэнүүд муугаар ашаглагдадаг байна. Мүн республикын предприятинуудай хоорондо хүдэлмэреэ хамжажа эмхидхэхэ хэрэг муугаар табигданхай.

Материально-техническэ хэрэгсэлээр хүсэд хангагдаагүй байжа, предприятинуудта машина болон механизмуудай миин зогсоогдодог баримтанууд али олон үзэгдэдэг.

Гэр байра болон культурна ажаhуудалай барилгануудые ашаглалгада оруулха түсэб мууса дүүргэгдэнэ. Үнгэрhэн 10 hарын туршада гэр байрые ашаглалгада оруулха түсэб миил 78,7 процент дүүргэгдээ. Мүн энэ жэлдэ 11 hургуули, 5 больница, хүүгэдэй 8 сад болон яслинууд ашаглалгада оруулагдаха ёhотой байгаад, мүнөө дээрээ оройдоо 1 больница, 3 hургуули, хүүгэдэй 4 байшан гүрэнэй комиссяар тушаагдажа абтаад байна. Барилгын организацинуудай иимэ хангалтагүйгөөр хүдэлжэ байhанай гол шалтагаанiинь юуб гэхэдэ, барилгын хүдэлмэри муугаар эмхидхэгдэнэ, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд дуталдана, барилгашадай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Барилгын хүдэлмэриие бүхы талаhаань оньhожоруулха асуудал республика дотор үшөөл муугаар шиидхэгдэнэ. Мүн муу шанартайгаар бүтээhэн барилгануудые шэнэдхэн заhабарилхада үлүү гаргаша гарадаг, хүдэлмэриин сагиин хосордог байна бшуу.

Тиимэhээ барилгын предприятинуудта мүнгэ зөөридэ хайра гамгүйгөөр хандаха ябадалтай эрид тэмсэхэ, тэдэнэй хүдэлмэридэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлхэ шухала болоод байна. Тэрэнэй хажуугаар ажалай болон материальна хүсэ зөөриие олон барилганuудта сасажа хэрэглэдэг буруу ябадалые хойшодоо тэсэхын аргагүй.

Үйлэдбэриин болон культурна ажаhуудалай барилгануудые ерэхэ долоон жэлэй туршада олоор бодхоохо түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула областной партийна организаци гол анхаралаа барилгын асуудалда хандуулжа, барилгын эмхи зургаануудай хүдэлмэриие hайжаруулха, тэдэниие бэхижүүлхэ талаар хэмжээ абаха ёhотой.

Манай республикын хүдөө ажахын ажалшад гүрэнэйнгөө туhаламжые хэрэглэн, доторойнгоо арга боломжонуудые ашаглан, мал ажалаа, таряан ажалаа хүгжөөхэ талаар, колхозуудые эмхидхэлэй-ажахын талаар бэхижүүлгэдэ зарим тэды амжалта туйлаа. 1954—1957 онуудай туршада манай колхоз, совхозууд орооhо таряа, сахарай свёкло үйлэдбэрилгые, мал ажалай ашаг шэмэ абалгые зарим тэды дээшэлүүлээ гэбэл: hү 2,1 дахин, ноохо—1,8 дахин, мяха, гахайн мяха—2,4 дахин, үндэгэ—1,3 дахин ехэ болгоо. Валовой продукциин хэмжээе ехэ болгоhоной ашаар энэ үедэ гүрэндэ бүри ехэ орооhо таряан, хартаабха, hүн, мяхан, ноохон худалдан тушаагдаа. Тиигэжэ колхозуудай мүнгэн олзо доход горьтойхоноор ургаhан байна.

Республикын колхоз, совхозуудай

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Областной зэлжээтэбэшэ XXI партконференци

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонууд тухай КПСС-эй XXI съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэхэ элидхэлэй тезисүүд тухай

КПСС-эй Бурядай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. ХАХАЛОВАЙ элидхэлһээ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 2-дохи нюурта)

...р таряалангые саашадань хүгжөөхэ талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Энэ үедэ хэн хэмжээнэй шэнэ, залууг газарнууд ашаглагдаһан байха юм. ...энэй ашаар пар ехэ боложо, тарилгын талмай үргэдхэгдөө.

Тарилгын талмайе үргэдхэлгэ, хүдөө ажахыда түсэблэлгын шэнэ ...им байгуулһан хэрэг тарилгын талмайнуудые шэнэдхэн хубилгаад, манай республикын эрхэ байдалда экономическа талаараа ашагтай, нитын мал ажалые хүгжөөхэдэ ...н таарамжатай культурануудые тарилгада туһалаа. Гэбэшье эдэ хүдэлмэринүүд үшөөл дүүргэдээгүй. Үнгэрһэн үедэ газар таряалангай культура бага зэргэ дээшэлээ. Гадна тарилгын агротехникэ һайжараа, полинуудые үтэгжүүлгэдэ, ...алгада, парай талмайе үргэдхэдэ ехэ анхарал хандуулагдаха болоо.

Зүгөөр газар таряалангай талаар ...өөл олон асуудалнууд шиидхэгдээгүй байна. Хүдөө ажахын культурануудай ургаса бага байһан зан... Колхоз, совхозуудай партийна организацинууд ургаса дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлые ябуулнагүй гэжэ хэлэжэ болохогүй. Жэшээлхэдэ, республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ хабарай тарилгые эмхитэйгөөр, агротехническэ эрхим һайн ...орто үнгэргөө. Бухы ороонһото культурануудай тарилгын гурбанай ...э хубинь хэрээһэлэгдэн, дүтэ дундатайгаар таригдаа. 70 процент ...унь аймаг бүхэндэ нютагжаһан ...өөр таригдаһан байна. Шухала культуранууд пар дээрэ таригдаһан ...ха юм. Тиибэ яабашье олонхи колхозууд бага ургаса абаа. Энээнэй шалтагаан юуб гэбэл, сагай ...рил муу байгаа, гэбэшье республика доторнай газар таряалангай культурые дээшэлүүлхын түлөө, хүдөө ажахын культурануудай ...эр ургасын түлөө тэмсэл һулаар ...лагдаһан ушар гол шалтагаань болоно. Олон районууд, колхозууд пар, намарай пар саг соонь ...лжа дүүргэнэгүй, полидоо үтэгжүүлгэ багаар хэнэ, шэнэ, хүрьһэтэй газарые ашаглаха, полидаа уһалха өөһэдынгөө арга боломжонуудые хүсэд хэрэглэнэгүй, ...ондоо таарамжатай һайн шанарай үрэһөөр хангагданагүй.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, хүдөө ажахын шэнэ жэлдэ бэлэдхэл ...э байхадаа, үндэр ургасын түлөө тэмсэлдэ дайралдадаг дутуу ...дануудтухай сэхэ хэлэхэ зэргэтэйбди. Манай республикын байгаалиин, сагай уларилай эрхэ байдалые хараадаа абан, үндэр ургаса ...лгые хангаха үргэн ехэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхын түлөө ...досо ехэтэйгээр тэмсэхэ зорилгые бухы партийна, советскэ, хүдөө ажахын организацинуудай урда, колхоз, совхозуудай урда табиха ёһотойбди.

...нэ зорилгые дүүргэхэ эгээн найдамтай хэмжээн гэбэл, гол шухала ороонһото культурануудай, тэрэшэлэн сахарай свёклын, кукурузын, хартаабхын тарилгые хэхэдэ хүсэд ...хэ пар бэлдэхэ болоно. Пар хахалха түсэб болон болзорынь район, колхоз бүхэнэй эрхэ байдалые хараадаа абан тодорхойлогдохо зэргэтэй. Ган гасуурта дайрагдадаг районуудта парай талмайн хэмжээн ...хахалагдаһан газарай 40—45 процентһээ доошо байха ёһогүй. ...эдээ колхоз, совхоз бүхэнэй ...хахалха түсэб, болзороо заатагүй дүүргэхэнь хуули болохо ёһотой. Пар хахалха түсэбөө дүүргээгүй, парай хойноһоо һайн харууһа ...дхээгүй район, колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд колхоз, совхозуудай үйлэдбэридэ ехэ һаад ...э байһан хүнүүд гэжэ тоологдохо ...эмэдэ орохо зэргэтэй.

...с тус районуудай, мүн колхоз, совхоз бүхэнэй байгаалиин, сагай уларилай онсо илгаае хараадаа абан, ...р таряалангай хүгжэхэ шэглэлые дахин хаража үзэхэ шухала. ...эдээ тарилгын талмай горьтойгоор хубилгагдаха байна. Ган гасуурта, эртын хүйтэндэ нэрбэгдэдэг районуудта ороонһото культуранууд, илангаяа шэниисые ехээр таряхай хэрэггүй гэжэ һанагдана. ...районуудта тэжээлэй культурануудые, жэшээлхэдэ, овес, уһалагтай газартань хартаабха, корнеплодуудые ехээр таридаг болохо ...тэй.

...отагай үтэгжүүлгэнүүдые, илангаяа наг шэбхэ дүүрэн хэрэглэхэ ...э хойшолуулашагүй асуудалай нэгэн болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ поли, сабшалан дээрээ наг ...э ехээр гаргаха хэрэгтэ анхаралтайгаар хандадаг болобошье, ...йда байһан ехэ арга боломжонууд хүсэд дүүрэн хэрэглэгдэнэгүй. Манай эндэ наг шэбхэ элбэг ...э. Тиимэһээ бүхы колхоз, совхозууд тэрэниие поли, сабшалан дээрээ, нэн түрүүн овощь, хартаабха, кукуруза, корнеплод, мүн ороонһото культурануудые таридаг газар дээрээ ехээр гаргаха хэрэгтэй. Наг шэбхые суглуулжа байха, һайнаар хадагалха хэрэгтэй. Энэ талаар Бичурын аймаг муу бэшэ жэшээ харуулна. Гадна манай эндэ поли дээрээ торф гаргаха ехэ арга боломжо бии. Илангаяа Кабанскын, Түнхэнэй, Прибайкальска, Иволгын аймагуудта иимэ арга боломжо ехэ.

Үрэһэн тухай асуудал шангаар табигдаха ёһотой. Һайн үрэһэн үндэр ургасын шиидхэхы эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн. Мүнөө жэл колхоз, совхозууд өөрын үрэһөөр гол түлэб хангагданхай. Тиибэшье, энэ талаар үшөөл ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Зарим район, колхозууд энэ жэлдэ үрэһэ бусад колхоз, районуудһаа абаха баатай болонхой. 1959 ондо ямар нэгэн ажахыда үрэһэнэй дуталдалга үзэгдэхэ ёһогүй. Партиин XXI съездэ бэлэдхэхэ үедөө, ерэхэ жэлэй хабарай тарилгые, 1959 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бэлэдхэл үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй.

Олон колхоз, совхозууд үрэһэ бэлэдхэхэ талаар гээгдэжэ ябана. Илангаяа трактор болон хүдөө ажахын бусад машинануудые заһабарилгада ехэхэн дутагдалнууд тохёолдоод байна.

Кукуруза тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хэрэгтэй. Кукурузын үндэр ургаса абахын тула энэ культурын агротехникые гүнзэгыгөөр шудалха, тэрэниие тарилгада нарин нягтаар бэлэдхэхэ шухала байһаниинь мэдээжэ. Энээниие хараадаа абаад, КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет бүри намар кукуруза тарилгада бэлэдхэхэ хүдэлмэриие үргэнөөр ябуулха гэжэ аймагуудай организацинуудые уялгалаа һэн. Гэхэтэй хамта энэ тон шухала хүдэлмэри тэсэшэгүй удаанаар, зарим аймагуудта бүришье хангалтагүйгөөр ябуулагдана гэжэ мэдээнүүд гэршэлжэ үгэнэ.

Кукурузые һайнаар тарижа үндэр ургаса абаха гээшэ тон шухала, хойшолуулагдашагүй зорилго юм. Тиимэһээ энэ аша үрэ ехэтэй тэжээлэй культурые һайнаар ургуулха шадабаритай болохын тула партийна ёһоор оролдохо шухала. Тиигээд 1959 ондо кукурузын һайн ургаса ургуулха шухала.

Республикын нийтын мал ажалые хүгжөөхэ тухай асуудалда тогтохо хэрэгтэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ партийна, советскэ органууд хонин ажал, эбэртэ бодо мал болон бусад малай һүрэгые бүри түргөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ хэдэн хэмжээ-ябуулганууды бэелүүлээ. Жэшээлхэдэ, үнгэрһэн 4—5 жэлэй туршада хонидой тоо толгой 450 мянгаар, гахайн—1,5 дахин олошороо. Мүн шубууд олоор үсхэбэрилэгдэдэг болоо. Зарим аймагуудта нийтын малай тоо толгой бүришье ехээр—хоёр, хоёрһоо үлүү дахин олошороо. Гэбэшье, зарим тэды амжалтын хажуугаар, нийтын мал ажалые хүгжөөлгэдэ байһан ехэ дутагдалнуудые элирүүлэнгүй гараа һаамнай, ехэ алдуу болохо байна бшуу. Мал ажалай продуктнуудые абалгаар республикамнай бүхыдөө, мүн колхоз, совхозууд ехэ гээгдэлтэй байна. Һү, мяха, үндэгэ абалгаар тон хангалтагүй, үнеэн бүриһөө һү һаалга үшөөл бага байһаар. Энэ жэлдэ мяха абалгые ехэ болгохо талаар зарим тэды ургалта байгаашье һаа, һү абалга доошолһон байха юм. Нийтын малай, илангаяа эбэртэ бодо малай, хонидой тоо толгой удаанаар олошорно, тиихэдэ зарим аймагуудта малай тоо оройдоо ургадаггүй шахуу, зарим ушарта бага зэргээр хороохошье ушар үзэгдэнэ. Һү һаалгаар Заиграйн, Хэжэнгын, Түнхэнэй, Хориин, Ториин аймагууд ехээр гээгдэжэ ябана.

Нийтын мал ажалые хүгжөөлгэдэхи ехэ дутагдалнуудай нэгэн гэхэдэ түл үсөөнөөр абтана, мүн тэрэнэй гарза ехэ байна. Илангаяа тугал, хурьгад олоор гарзална. Мүнөө жэл 100 эхэ мал бүхэнһөө 67 тугал, 61 хурьган абтажа түлжүүлэгдээ. Тиимэһээ 1958 ондо аймаг, колхозуудай абаһан уялга дүүргэгдэхэгүй байна. Олон колхозууд, аймагууд абаһан социалистическэ уялгануудаа муугаар дүүргэнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, уялга абаад, тэрэнэй дүүргэхын тула айкомууд, аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд эмхидхэлэй хүдэлмэриие үсэд шангаар ябуулнагүй.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэлгэ, ерэхэ 1959 ондо нийтын мал ажалые хүгжөөхэ талаар бүхы показательнуудые горьтойгоор һайжаруулха хэрэг областной партийна организациин тон шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Нэн түрүүн бүхы республикаараа эбэртэ бодо малай тоо толгойе 8—10 процентһээ бага бэшээр, хонидой тоо толгойе—15—20 процентээр олошоруулха, шубуу олоор үсхэбэрилдэг болохо зорилго табигдана. Мяха абалгые 25—30 процентээр ехэ болгохо хэрэгтэй. Энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэлгэдэ мал бэлшээн таргалуулха хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэлгэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Бүхы колхоз, совхозуудта мяханай малай фермэ гү, али гүүртэ байгуулха шухала. Тиимэ фермэ, гүүртэнүүд мүнөө эмхидхэгдээд байха зэргэтэй. Мяханай малай гүүртэ гү, али фермэ байгуулха тухай асуудалые табиһан ушар гахай үсхэбэрилжэ, гахайн мяха үйлэдбэрилгые ороонһо таряанай хүгжэнги ажахытай аймагууд, колхозуудташье, тэрэшэлэн үсөөн эбэртэ бодо малтай, хонитой колхозуудташье бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ асуудалые зайсуулнагүй.

Тэрэшэлэн 1959 ондо һү һаалгые ехэдхэхэ арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэхэ шухала.

Манай совхозуудые бэхижүүлхэ, тэдэниие бодото дээрээ жэшээ харуулдаг ажахынууд болгохо хэрэгтэй. Мүнөө үедэ муугаар хүдэлжэ байһан Хориин, Сэлэнгын совхозуудта онсо анхарал хандуулагдаха байна. Совхозуудай хүгжэлтын шэглэл тухай асуудалые шиидхэхэ хэрэгтэй. Манай совхозууд гол түлэб хонин ажалай, мяха-һүнэй шэглэлтэй байха. Тиихэдэ Сэлэнгын, Мухаршэбэрэй совхозууд хонин ажалһаа гадна, һү абалгаяа ехэдхэхэ ёһотой гэжэ тоолонобди. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр городой арад зониие һүөөр хангаха зэргэтэй. Тэрээнһээ гадна зооветинститудай туһаламжын ажахыда түшэглэн, һү абадаг томо ажахы байгуулха хэрэгтэй. Тэрэ ажахы үдэр бүри 14—15 тонноһоо бага бэшэ һү абаха арга боломжотой байхаһаа гадна, овощь, хартаабха ургуулдаг город шадарай томо ажахы болохо юм. Кабанскын шубуу үсхэбэрилдэг совхоз ерэхэ жэлэй эхеэр хүдэлжэ эхилхэдээ, шубуунай мяха, үндэгэ үгэдэг томо ажахы байха.

Республикын колхоз, совхозуудта хүдэлмэриин хүсэнэй дуталдажа байһан хадань, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй ажалые механизацилха, электрификацилха, мүн зүбөөр эмхидхэлгэ онсо удха шанартай болоод байна. Мүнөө колхозууд өөһэдын техникэтэй болонхой, бэлэдхэл һайнтай механизаторнуудай кадрнууд бии. Тиимэһээ колхозууд хүндэ хүшэр хүдэлмэреэ, илангаяа мал ажал, хонин ажал, хартаабха ургуулха хүдэлмэриие үргэнөөр механизацилха арга боломжотой байна. Тиигэжэ колхозууд ажалаа хүнгэдхэжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ аргатай. Тэрээнтэй хамта ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, гаргашыень хороохо хүдэлмэриие үсэд шангаар ябуулха хэрэгтэй. Иимэ зорилготойгоор хүдэлмэриин нормо шэнэлхэ, ажалай тоо бүридхэлые һайжаруулха, нэмэлтэ түлбэриие гуримшуулха шухала.

Һүүлэй жэлнүүдтэ олон колхозууд хубаагдадаггүй фондоо хэдэн дахин арьбадхаа, мүн нийтын ажахыгаа саашадань үргэдхэхэ зорилготойгоор мүнгэн олзо доходһоо ехэ зөөри һомолжо байна. Тиихэтэй хамта колхозуудта хубаагдадаггүй фондоо ехэ болгохо, мүн зүбөөр хэрэглэхэ асуудал ехэ удха шанартай болоо.

Хэдэ хэдэн аймагуудай колхозуудта ажалай ресурснууд, даалгагдажа үгтэһэн газар үшөөл муугаар хэрэглэгдэдэг байна. Энэ дутагдал усадхагдаха ёһотой. Тиихэдээ эдэ аймагуудта мал ажалые бүри түргэнөөр хүгжөөжэ, долоон жэлэй эсэстэ мал ажалай продукт, нэн түрүүшээр 100 гектар газарта мяха, нооһо абалгаар адли хэмжээтэй байха ябадалые туйлаха хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Бичурын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Прибайкальска, Зэдын болон бусад аймагуудай совхоз, колхозуудта 100 гектар газарта тон үсөөн мал хүртэдэг, тиимэһээ мал ажалай продукци багаар үйлэдбэрилэгдэдэг, мал ажалһаа ородог олзо доход бага байна.

Аймагуудай, колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй бэлэдхэлые дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахы һайнаар мэдэдэг болохо асуудал тон ехэ удха шанартай. Тиимэһээ ерэхэ жэлэй эхеэр айкомуудай секретарьнуудай, аймагуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй һарын курса үнгэргэхэ хэрэгтэй гэжэ бидэ һананабди. Энэ үе соо тэдэнэр трактор болон бусад хүдөө ажахын машинануудые, хүдөө ажахын агротехникын, экономикын зарим асуудалнуудые шудалха гэһэн зорилго табигдана. Тиихэдэ аймагуудта колхозуудай, совхозуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй иимэ курса үнгэргэжэ, саашадаа ходо үнгэргэдэг болохо.

КПСС-эй XX съездһээ хойшо үнгэрһэн саг соо республикын ажалшадай эрилтые хангаха хэрэгые саашадань һайжаруулгада, гэр байрын, культурна ажаһуудалай барилганууды үргэнөөр ябуулха хэрэгтэ зорюулагдаһан бага бэшэ хүдэлмэри партийна организацинууд ябуулаа. Гэбэшье арад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангалгада ехэ дутагдалнууд байһаар. Тэдэ дутагдалнууд удаанаар усадхагдана.

Худалдаа наймаанай организацинуудай хүдэлмэриие һайнаар хүтэлбэрилхэ, медицинскэ, үхибүүдэй эмхи зургаанууды, социально-тэдхэмжын органуудай хүдэлмэридэ анхаралаа ехээр хандуулха гээшэ партийна, советскэ, нийтын организацинуудай уялга болоно. Нийтын эдеэ хоолые хүгжөөлгэдэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Столовонуудай гаргадаг продукци горьтойгоор үргэдхэгдэхэ, һайжаруулагдаха байна.

Хүтэлбэрилгын ленинскэ ёһо гуримуудые үндэһэ болгон, партимнай олониитэ зонтой холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, өөһэдынгөө зэргэнүүдэй нэгэдэлые хэлбэришэгүйгөөр батадхаха, шүүмжэлэл болон өөрыгөө шүүмжэлгые бүри ехээр дэлгэрүүлхэ, гүрэнэй даабаринуудые бэелүүлгын түлөө партийна организаци бүхэнэй, бүгэдэ коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, эдэбхи үүсхэлыень хүгжөөхэ, коммунизм байгуулгын түсэб бэелүүлгэдэ Советүүдэй, профсоюзуудай, комсомолой үүргые дээшэлүүлхэ гэжэ Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд дотор хэлэгдэнэ.

Партиин XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ зуураа, областной партийна организациин коммунистнууд нилээд дүй дүршэлтэй болоо, политическэ талаараа улам болбосороо, идейнэ талаараа бүри хатуужаа. Партийна комитедүүд ажахыгаа улам тодорхойгоор, ажал хэрэгээ һайн мэдэжэ хүтэлбэрилдэг болоо.

Гэхэ зуура, Н. С. Хрущевой тезисүүд дотор тодорхойлогдоһон угаа ехэ шэнэ зорилгонууд нютагай партийна организацинуудай хүтэлбэрилхы ажал-ябуулгые дээшэлүүлхэ талаар бүри ехэ эрилтэ табина гэжэ бидэ һайса мэдэхэ ёһотойбди.

Партийна органуудай политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэридэ горьтой дутагдалнууд бии гэжэ һаяхан үнгэрһэн городской болон аймагай партийна конференцинүүд харуулаа. Партийна комитедүүд партийно-политическэ хүдэлмэреэ хүлисэшэгүй ехээр һуларуулаа, энэ хүдэлмэреэ ажахын тодорхой зорилгонуудые шиидхэлгэтэй багаар холбоно, кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ ленинскэ ёһо гуримуудые эбдэнэ гэжэ, жэшээнь, Улан-Удэ, Городок городуудай, Хориин, Түнхэнэй, Заиграйн болон бусад зарим аймагуудай партийна конференцинүүд дээрэ делегадууд зүбөөр тэмдэглэһэн байна. Партиин областной комитедэй, тэрэнэй бюрогой болон аппарадай хүдэлмэриин горьтойхон дутагдалнууд тушаа тэндэ тон зүбөөр хэлэгдэһэн байгаа. Партийна комитедүүдэй, мүн партиин обкомой зүгһөө тодорхой хүтэлбэрилгэ хангахын орондо олохон ушарта элдэб суглаа, зүблөөнүүдэй зарлагдаха, элдэб шиидхэбэринүүдэй зохёогдохо ушарнууд үзэгдэдэг. Энээнэйнь эсэстэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд гол шухала юумэеэ хэхэ—эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэреэ ябуулха, абаһан шиидхэбэринүүдэйнгээ бэелүүлгэ шалгаха, олониитэ зоной дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха саг олодоггүй.

КПСС-эй обком, горкомууд, райкомууд ажахын болон культурна барилгые хүтэлбэридэ бии байгаа дутагдалнуудаа зайсуулха, тэрэ хүтэлбэрилгэеэ улам ехэ болоһон мүнөө үеын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан шэнэдхэн табиха асуудалнуудые үргэнөөр, һайнаар, тодорхойгоор, оролдосотойгоор шиидхэхэ, предприятинуудай, колхоз, РТС, совхозуудай экономикые гүнзэгыгөөр мэдэхэ, олониитэ зоной дунда эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэ гол анхаралаа табиха ёһотой.

Долоон жэлэй түсэбөөр табигдаһан орёо, харюусалгатай зорилгонуудые бэелүүлхын тула, партийна, советскэ, ажахын органуудай зүгһөө ажахын болон культурна барилгын хүтэлбэриие үндэһөөрнь һайжаруулхын тула кадрнуудые шэлэн олохо, хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ, хүдэлмэреэ улам һайжаруулха зэргэтэйбди.

Бүхы һалбаринуудта һайн бэлэдхэлтэй, идейнэ хатуужалтай, өөрынгөө ажал хэрэг мэдэдэг хүдэлмэрилэгшэдые табиха шухала. Кадрнууд тушаа эрилтэеэ дээшэлүүлхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие бүри нариһаар хинан шалгаха, энээнтэйгээ нэгэн хамта тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй. Ажал хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандадаг, журамгүй ябадал гаргадаг баримтануудые эрид шууд болюулха ёһотой.

Партийна хүдэлмэрилэгшэдые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ илангаяа ехэ анхарал табиха хэрэгтэй.

Долоон жэлэй түсэбые бэелүүлгын амжалта предприятинууд болон барилгануудай, колхоз, совхозуудай, научна эмхи зургаануудай хүдэлмэриһөө дулдыдаха байна. Тиимэһээ партийна эхин организацинуудай үүргэнь улам бүри дээшэлнэ гээшэ.

Эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэриие һайнаар ябуулдаг эхин парторганизацинууд республикымнай предприятинууд болон колхозуудта үсөөн бэшэ бии юм. Зүгөөр партиин зарим райкомууд, горкомууд партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ зохихо анхарал табинагүй, тэдэндэ һулаар түшэглэнэ, эхин парторганизацинуудта, тэдэнэй секретарьнуудта бодото туһаламжа үзүүлнэгүй. Олохон предприятинуудай, колхозуудай партийна организацинууд муугаар хүдэлмэрилнэ, ажал хүдэлмэридэ шухала нүлөө үзүүлнэгүй, гүрэнэй даабаринуудые болон үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ хэрэг хангаһагүй. Хэдэ хэдэн парторганизацинууд коммунистнуудаа буруугаар хубаарилан табинхай. Жэшээнь, Зэдын, Хориин, Түнхэнэй, Закаменай аймагуудта мал ажал дээрэ оройдоол 26—30 процент коммунистнууд — колхознигууд хүдэлмэрилнэ.

Олохон эхин парторганизацинууд партийнабэшэ зонтой һула холбоотой байдаг, түрүү хүдэлмэришэдые, колхознигуудые болон интеллигенциин түлөөлэгшэдые шэлэн абажа, өөһэдынгөө зэргые олошоруулнагүй, харин партиин райкомууд иимэ һула эхин парторганизацинуудые эмхидхэлэй-политическэ талаарнь хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри хүсэд ябуулнагүй. Энэ талаар партиин Прибайкальска райкомые шүүмжэлхэ хэрэгтэй болоно. Энэ райком үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ эхин партийна организацинуудтаа һулаар түшэглэнэ, ажахын-политическэ зорилгонуудые шиидхэхэ тэдэнэй үүргыень һайнаар дээшэлүүлнэгүй.

Парти, правительствын заабаринуудые бэелүүлгын түлөө предприяти, колхоз, эмхи зургаан, һургуулиин хүдэлмэриин түлөө коммунист бүхэнэй, партийна эхин организаци бүхэнэй үүргые болон харюусалгые али болохоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай составые шангаа болгохо, тэдэнтэй бүри һайнаар хүдэлмэрилхэ, эдэбхи үүсхэлыень саг үргэлжэ ехэ болгохо хэрэгтэй.

Советүүдэй хүдэлмэриие саашадань һайжаруулха гээшэ партийна организацинуудай шухала зорилго болоно. Партийна органууд Советүүдэй хүдэлмэриие мүнөө сагай эрилтэнүүдэй ёһоор һайжаруулха зэргэтэй.

Гүрэнэй болон захиргаанай аппарадые саашадань хороохо, нарижуулха гээшэ партийна органуудай, совнархозой, Советүүдэй үмэнэ табигдаһан нэгэн шухала зорилго мүн. Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэхэ үедэ ажалшад шухала шухала олон дурадхалнуудые оруулһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Зэдын болон Ториин, Кабанскын болон Байкало-Кударын аймагуудые хамтадхаха тухай, тэрэшэлэн олохон сельскэ Советүүдые бэхижүүлхэ тухай һанамжанууд хэлэгдээ һэн. Эдэ бүхы дурадхалнуудые һайса шэнжэлжэ үзөөд, зохихо хэмжээ абаха шухала.

Долоон жэлэй түсэбэй һүр жабхаланта зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэдэ профсоюзна организацинууд ехэхэн үүргэтэй байна.

Манай республикын профсоюзна организацинууд КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые үйлэдбэри хүтэлбэрилгэдэ бүри олоор хабаадуулдаг болоо. Зүгөөр республикымнай профсоюзна организацинууд социалистическэ мүрысөө бодото һайнаар дэлгэрүүлнэгүй, гэр байрын барилга, худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолой хүдэлмэри, медицинскэ болон коммунальна хангалга мэтые һулаар хинана. Профсоюзна организацинууд олониитын дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха—голодоһо гаргагшадтай, ажалһаа гээгдэгшэдтэй, лодырь, хулигануудтай, архиншадтай тэмсэхэ хэрэгтэ тон бага анхарал табина.

Партийна организацинууд профсоюзна организацинуудта саг үргэлжын туһаламжа бодото һайнаар үзүүлжэ байха зорилготой.

Областной комсомольско организациин үмэнэ ехэ зорилгонууд табигдана. Партийна организацинууд комсомольско организацинуудай улам үүсхэлтэйгээр хүдэлмэрилхын тула тэдэндэ бодото туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд дотор хараалагдаһан зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэг ажахын болон культурна байгуулалтые партийна хүтэлбэреэр хангаха ябадалһаа, хүтэлбэрилхы бүхы кадрнуудаймнай эдэбхи үүсхэлһээ, эсэшэ сусашагүй хүдэлмэриһөө дулдыдаха байна. Тиимэһээ партийна хүдэлмэриие саашадань нарижуулха, олониитэтэй холбоогоо бэхижүүлхэ, партийна болон гүрэнэй журамые һайжаруулха, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ зоримгойгоор дэлгэрүүлхэ гээшэ тон шухала зорилгомнай болоно.

Партиин горкомууд, райкомууд, партийна эхин организацинууд шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые али болохоор дэмжэхэ, шүүмжэлхы ажаглалтануудые бэелүүлгэдэ, тэрэшэлэн ажалшадай бэшэгүүдтэ, мэдүүлгэ, гомдолнуудта анхаралтайгаар хандаха ёһотой.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын тула коммунизмда шата дамжан орохын һүр ехэтэ зорилгонуудые дүүргэхын тула ажалшадай ушар ёһо мэдэлгые улам дээшэлүүлхэ шухала. Энээнтэй дашарамдан советскэ хүнүүдые коммунистическэ үзэлөөр, социалистическэ интернационализмын болон патриотизмын үзэлөөр, ажалда дуратай байха үзэлөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгые эрид һайжаруулха асуудал шангаар табигдана. Зүгөөр идеологическа хүдэлмэри республика доторнай үшөөл һулаар ябуулагдана. Олохон партийна организацинууд энэ хүдэлмэриие хангалтагүйгөөр эрхилнэ, ажалшадые марксистско-ленинскээр хүмүүжүүлхэ асуудалнуудта, клуб, улаан булан, культбаза, библиотекэнүүдые олоор бариха хэрэгтэ зохихо анхарал табинагүй.

Агитационно - пропагандистска, идеологическа хүдэлмэри хадаа ажалшадые долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхээр ябуулагдаха зэргэтэй.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгын үндэһэ һуурин марксистско-ленинскэ теориие шудалха ябадал мүн. Тиимэһээ политическэ гэгээрэлэй асуудалда, кружогуудай, теоретическэ семинарнуудай хүдэлмэридэ, марксизм-ленинизм шудалагшадтаа мэргэжэлтэй һайнаар туһалха хэрэгтэ, тэрэшэлэн лекционно пропагандада партийна комитедүүд, эхин парторганизацинууд ходоол анхаралаа табижа байха зэргэтэй.

Һургуулинуудые шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэй дашарамдан, арадай гэгээрэлые партийна хүтэлбэреэр тон һайнаар хангаха шухала.

Түгэсхэлдээ элидхэлшэ долоон жэлэй түсэб тушаа зарим дурадхалнуудта тогтожо хэлэнэ. Жэшээлбэл, Бурят оромнай аллюминиин зүйлөөр угаа баян юм. Тиимэһээ бэдэрэлгэ-ашаглалгын предприятинуудые барихаһаа гадна, мүн силлиманидай зүйл абахын тула сэбэрлэлгын ба электротермическэ предприятинуудые бариха тухай асуудалые бодото дээрэнь шиидхэхэ хэрэгтэй.

Саашань элидхэлшэ Бурядай республикын Центральна промышленна томо район байгуулха шухала гэжэ онсолон тэмдэглээ. Энэ асуудалые ехэ хойшолуулангүй, ерэхэ долоон жэлдэ бодото дээрэнь шиидхэжэ эхилхэ шухала.

Зүүн Саян барагдашагүй ехэ баялигтай юм. Зүгөөр түмэр замай холбоогүй байһан дээрэһээ тэндэхи баялигууд тон багаар ашаглагдана. Зам харилсаанай министерство Урда Сибириин түмэр замай магистраль бариха тухай асуудал шиидхэжэ эхилхэ, эгээн түрүүн Слюдянка — Боксоной хоорондо түмэр замай барилга эхилхэ ёһотой.

* * *

Манай парти XXI съездээ урмэ зоригтойгоор угтажа байна. Совет арад Коммунистическэ партяа, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые тойрон бүри нягтаар жагсана. Манай республикын ажалшад бухы советскэ арадтаа адляар, Коммунистическэ партиие манай үеын ухаан бодол, нэрэ түрэ, арюун һэшхэл гэжэ тоолоно, тэрэнэйнгээ хүтэлбэреэр коммунизм тээшэ этигэл найдамтайгаар дабшана.

Бурядай областной партийна организаци долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бухы хүсэеэ, эршэ зоригоо элсүүлэн үгэхэ, тиигэжэ манай орон дотор коммунизм байгуулха агууехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха гэжэ конференциин делегадуудай үмэнэһөө манай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые найдуулхыемни зүбшөөгыт.

Түрэл Коммунистическэ партидамнай, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедтэ алдар соло!

Гэнтын добтолго зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар Советскэ правительствын Деклараци

Гэнтын добтолго зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар Советскэ правительствын Декларацииые экспертнүүдэй Женевэдэхи зүблөөн дээрэ ноябриин 28-да СССР-эй түлөөлэгшэ соносхоhон байгаа. Тэрээнь соонь иигэжэ заагдана. Гэнтын добтолгын аюул бага болгохо зарим бодото алхамууд тухай үгэсэ ойлголсохо арга боломжо бии. Хуурай газар дээрэ хиналтын постнуудые байгуулха, зохихо районуудта агаарhаа фото буулгабари хэхэ гээшэ эдэ хэмжээ-ябуулгануудай үндэhэ hуурин болоно шадаха байна. Европын гүрэнүүдэй газар дээрэ байдаг хариин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тоое гурбанайнь нэгэ хубиhаа үсөөн бэшээр хороохо, хүн зониие олоор хюдадаг мүнөө үеын зэбсэгүүдые Германиин Федеративна Республикын болон Германиин Демократическа Республикын газар дээрэ байлгахагүй тушаа үгэсэ ойлголсохые Советскэ правительство мүн лэ дурадхана.

Ядерна зэбсэг хорихо, юрын буу зэбсэг горьтойгоор хороохо ябадал баруун гүрэнүүд зүбшөөхөөр бэлэн бэшэ байна гэжэ буу зэбсэг хуряаха талаар олон жэл соо хэгдэhэн хэлсээнүүдэй дүй дүршэл харуулhан байна. Иимэшье оршон байдалда дурсагдаhан асуудалнуудаар үгэсэ ойлголсохо арга бии гэжэ Деклараци соо тэмдэглэгдэнэ.

Түмэр замай бэлшэрнүүд, томо портнууд болон автомобильна харгынууд дээрэ хиналтын постнуудые байгуулхые Советскэ правительство дурадхана. Великобританиин, Франциин, Голландиин, Бельгиин, Люксембургын, Италиин, ФРГ-гэй, ГДР-эй, Чехословакиин, Польшын, Венгриин, Румыниин, Болгариин, Албаниин, Грециин, Турциин, Иранай бүхы газар дээрэ, СССР-эй баруун хилэ шадарай районуудта, США-гэй зүүн талын эрье шадарай газарнуудта (али али талын үгэсэ ойлголсоhоной ёhоор) зүбшэжэ тогтоогдоhон нунктнуудта эдэ постнууд байгуулагдаха зэргэтэй. Варшавска договорто ородог оронуудай газар дээрэ 28 (СССР-тэ—6) пост, НАТО-дэ, Багдадска хэлсээндэ хабаададаг оронуудай газар дээрэ—54 (США-да—6) пост байгуулхые Советскэ Союз зүбшөөхэ байна.

Хиналтын пост тухай дурадхалай ёhоор, Варшавска договорто ородог бүхы оронуудай газар дээрэ иимэ постнуудай байгуулагдахаар хараалагдаhан туладань, ядахын сагта НАТО-гэй Европодохи гэшүүдэй олонхиин газар дээрэ иимэ постнууд байгуулагдаха зэргэтэй.

Европодо НАТО-гэй болон Варшавска договорой гол зэбсэгтэ хүсэнүүдые хубаарилhан хилэhээ зүүлжээ, мүн баруулжаа 800 километр гүнзэгытэй газарта, тэрэшэлэн Грецидэ, Турцида, Иранда агаарhаа фото буулгабари хэхэ гэжэ тогтоохоор Деклараци соо дурадхагдана. Энэ зонодо Япониие оруулха шухала. Юуб гэхэдэ, эндэхи хариин сэрэгэй базанууд гэнтын добтолго бэелүүлхын тулада хэрэглэгдэжэ болохо байна бшуу.

Европын гүрэнүүдэй газар дээрэ байhан хариин зэбсэгтэ хүсэнүүдые үсөөрүүлбэл энэ районд охи байдал гуримшуулгада түрүүшын алхам боложо үгэхэ, Европодохи аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ hэн.

Германиин алишье хубида атомна зэбсэг байлгахагүйбди гэжэ иимэ зэбсэгтэй болоhон гүрэнүүдэй уялга абаа haань, Европын бүхы арадуудай аша туhаданъ тааралдаха байгаа. Юуб гэхэдэ, Германида болоhон жааханшье зүришэлдөөнhөө уламжалан эб найрамдалай хэрэгтэ хүндэ хүшэр хойшолонтой аюул тохёолдуулжа болохо байна бшуу.

Женевэдэхи зүблөөнэй хүдэлмэри тухай баруун гүрэнүүдэй дурадхаhан программын проект соо гэнтын добтолгые зайсуулха хэмжээнүүд тухай, энэ зорилгоор ямар нэгэн бодото алхам хэхэ тухай асуудал оруулагдаагүй гэжэ Советскэ правительство шаналан тэмдэглэнэ. Варшавска договорто ородог гүрэнүүдэй сэрэгэй хүшэ шадалые имагтал элирүүлхые баруун гүрэнүүд оролдоно гэжэ hанахаар байдаг. Хэрбээ СССР-эй, мүн зүблөөндэ хабаададаг союзнигуудайнь мүн лэ иимэ ябуулга хээд байгаа haань, зүблөөнэй хүдэлмэри хадаа гүрэнүүдэй бэе бэедээ этигэлсэхэгүй, hэжэглэлсэхэ ябадал имагтал шангадуулха байна бшуу.

Шэнэ дайнай аюул бага болгохо талаар бодото үрэ дүн туйлахын тулада бүхы хүсэлэл оролдолгоёо гаргахаар Советскэ правительство бэлэн байна гэжэ Деклараци соо мэдүүлэгдэнэ. (ТАСС).

Совет-монгол харилсаан

Гражданска, гэр бүлэ бололгын, уголовно хэрэгүүдээр хуули ёhоной туhаламжа үзүүлэлсэхэ тухай, СССР МНР хоёрой хоорондохи Договорой, Консульско Хэлсээнэй, али али гүрэнэйнгөө эрхэтэн болохо тушаа асуудал гуримшуулха тухай Хэлсээнэй эсэслэн баталалгын грамотануудые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Н. П. Фирюбин Монгол Арадай Республикаhаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Бата хоёр декабриин 4-дэ Москвада андалдан абалсаа.

Договор хадаа эсэслэн баталалгын грамотануудай андалдан абалсаhанhаа хойшо hара болоод байхада, хэлсээнүүд—грамотануудые андалдан абалсаhан үдэрhөө эхилэн хүсэндөө орохо байна. (ТАСС).

ХИЛЫН СААНАҺАА

ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн пленарна заседани декабриин 5-да болоо. Болгариин Арадай суглаанай президиумэй түрүүлэгшэ Г. Дамянов, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрын орлогшо Г. Зарубин, ООН-эй генеральна секретариин орлогшо А. Бухарь гэгшэд hаяхан наhа бараhан байна. Делегадууд заседаниин эхиндэ минутын турша соо абяа аниргүйгөөр зогсожо, тэдэнэй дурасхаалые ёhолоо.

Удаань комитедүүдэй элидхэлнүүд болон резолюцинуудые баталха асуудал Генеральна Ассамблей хаража үзэhэн байна. Харгалзалгын асуудал эрхилхэ комитедэй резолюци социалистическэ лагериин оронуудай, Африка, Ази болон Латин Америкын олонхи оронуудай дуугаар баталан абтаа. Мэдэлдээ байhан иимэ орон нютагуудта өөрын захиргаатай гү, али бэеэ даанхай байдалтай болохо таарамжатай эрхэ байдал түргэнөөр бии болгохыень зонхилжо байhан засагаархидта энэ резолюци дурадхана. Имагтал колониальна гүрэнүүд, тэдэнэй хойноhоо даган ябадаг зарим оронууд энэ тогтоолые буруушаажа дуугаа үгөө.

Элүүрые хамгаалгын, медицинскэ шэнжэлэлгэнүүдэй уласхоорондын жэлые 1961 ондо үнгэргэхэ тухай Украинын делегациин дурадхаhан резолюциие Генеральна Ассамблей нэгэн дуугаар hайшаагаа.

Удаань Ассамблей Кипр тухай асуудал хаража үзэбэ. Энэ асуудалаар Англи болон США-гэй hанаашалгаар зохёогдоhон Иранай резолюциин проектые политическэ комитет урда тээнь баталан абаhан юм. Кипр тухай асуудал шиидхэлгэ тус тогтоолой ёhоор үнэндөө колониальна гүрэнүүдэй ээрхэлгэ доро байдаг НАТО гэжэ ээрхэг түримхэй бүлэгэй үзэмжэдэ үгтэhэн байна бшуу.

Ассамблейн пленарна заседани дээрэ Мексикын делегаци резолюциин шэнэ проект дурадхаа. ООН-эй Уставта зохилдуулан, эбэй ёhоор, демократическаар, үнэн зүбөөр Кипр тухай асуудалые шиидхэхын тулада оролдолго гаргахыень хоёр талые энэ резолюци уряална. Резолюциин энэ проект хадаа Генеральна Ассамблейн XI сессиин баталhан шиидхэбэриhээ оройдоошье илгаагүй юм, тиигээд үндэр дуунда табигдангүй, арсалтагүйгөөр баталан абтаhан байгаа.

Тиигээд Ассамблей элдэб комитедүүдэй хэдэн элидхэлнүүд болон резолюцинуудые баталаа.

Женевскэ зүблөөнүүд дээрэ

ЖЕНЕВА, (ТАСС). Гэнтын добтолго зайсуулха хэмжээнүүд тухай асуудалаар экспертнүүдэй зүблөөнэй ээлжээтэ заседани декабриин 4-дэ боложо, Англиин түлөөлэгшэ түрүүлэгшээр hуугаа. Чехословакиин болон Англиин түлөөлэгшэнэр мэдүүлгэнүүдые хээ.

ЖЕНЕВА. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалга болюулха тухай асуудалаар гурбан гүрэнэй зүблөөнэй ээлжээтэ заседани декабриин 6-да боложо, Англиин түлөөлэгшэ түрүүлэгшээр hуугаа. Заседаниин hүүлээр толилогдоhон коммюнике соо иигэжэ мэдээсэгдэнэ. Ядерна зэбсэг тэhэлжэ туршалгые хорихо тушаа хэлсээнэй нэгэдэхи статьягай проектын текстые зүблөөн баталан абаа.

Зүблөөнэй үзэмжэдэ табигдаhан хэлсээнэй бусад статьянуудай проектнүүдэй текстнүүд зүблөөн дээрэ хэлсэгдээ.

Атомна, водородно зэбсэг туршалгые болюулха тухай асуудалаар Советскэ правительствын деклараци, мүн энэ асуудалаар баталагдаха хэлсээнэй советскэ проект хадаа эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэндэ ашатай туhатай үрэ дүн зүблөөнэй туйлахые СССР-эй ехээр хүсэжэ байhыень гэршэлэн харуулба. Энэнь зүблөөнэй хүдэлмэридэ түрүүшын амжалта туйлаха хэрэгтэ туhалаа гэжэ журналистнууд тэмдэглэнэ.

ОАР-эй Сирийскэ районой хилэ дээрэ израилиинхид хорото ааша гаргана

ДАМАСК, (ТАСС). ОАР-эй 1-дэхи армиин командованиин түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. Израилиин зэбсэгтэ отряд ОАР-эй Сирийскэ районой хилые Вади Дабус шадар декабриин 3-да дабан ороод, арабуудай газар руу 800 метр хүрэтэр гүнзэгырөө. Израилиин солдадууд пулемёдууд болон юрын буунуудаар буудаа. Тиигэжэ буудалдаанай болоhоной hүүлээр нэгэ хүнөө алуулаад израилиинхид сухариха баатай болоhон байна.

1-дэхи армиин командованиин түлөөлэгшын нүгөөдэ мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Декабриин 4-дэ үдын хойно Израилиин засагаархид шэнэ хорото ааша гаргажа, хилэ шадарай араб тосхонуудые, Айн-Мамун болон Телльхаляль шадар ОАР-эй 1-дэхи армиин байhан газарнуудые артиллереэр ехэ шангаар буудаа. ОАР-эй 1-дэхи армиин артиллери Израилиин буунуудай тодхогдоhон газарые буудажа харюусаха баатай болоо. Буудалдаан час хахадай турша соо үргэлжэлhэн байна. Сириин тала хохидолдо ороогүй.

ОАР-эй Сирийскэ районд о эсэргүүгээр Израилиин хорото аашануудые гаргажал байhые тайлбарилха зуураа, «Ан-Нур» газетэ иигэжэ бэшэнэ. Американска империализмын үгэ дууламгай Израиль хадаа Дунда Зүүн зүгтэхи байдалые шахардуу шанга болгохын тула хорото аашануудые таhалгаряагүй гаргана. Энэ шахардуу байдалые США хадаа өөрынгөө империалистическэ, ээрхэг түримхэй зорилго бэелүүлхын тулада хэрэглэхые хүсэдэг байна.

Израилиин гаргадаг хорото аашанууд Иран, Турци болон Пакистантай США-гэй баталhан сэрэгэй хэлсээнүүдтэй сэхэ холбоотой гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

КНР-эй правительствын шэнэ уридшалан hануулга

ПЕКИН. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулhанай ёhоор КНР-эй Чжэцзян, Фуцзян, Цзянси провинцинуудай дээгүүр Америкын нэгэ самолёт тагнуул хэжэ зорилгоор нидэhэн байна. США-гэй иимэ хорото аашануудаар хэжэ байhан дээрэhээ КНР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ 45-дахи шанга уридшалан hануулга хэбэ.

Бразили. Ажамидаран hуухада шухала болодог юумын үнэ сэн орон дотор дээшэлжэл байhаар. Сан-Пауло городто мяхан, сахар, бобы, хилээмэн болон hүн гэхэ мэтын гол шухала продуктнуудай сэн дахяад дээшэлүүлэгдээ. Автобусоор ябаhанай түлөө түлөөhэ 50 процентээр дээшэлүүлхэ гэhэн захиралта Сан-Пауло городой префект гаргаhан байна. Городой профсоюзуудай олонхи организацинууд энэ хэмжээе буруушаагаа. Город дотор арад зоной буруушаалгын хүдэлөөн болоно. **Зураг дээрэ:** арадай хүдэлөөндэ хабаадагшадта полициинхид добтолжо байна.

«Сан-Пауло Прессэй» фото.

Польско-чехословацка экономическа харилсаан

ВАРШАВА, декабриин 7. (ТАСС). Польско-чехословацка экономическа харилсаанай комитедэй заседани Варшавада болоо. Заседаниин хүдэлмэридэ Польшын правительственна делегаци Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо П. Ярошевич түрүүтэйгээр хабаадаа. Хэлсээндэ хабаадаhан Чехословакиин правительственна делегациие правительствын түрүүлэгшын орлогшо Л. Янковцова толгойлhон байна.

Химическэ, металлургическа, машина бүтээлгын промышленностиин талаар хоёр ороной хоорондохи экономическа харилсаае, 1961—1965 онуудта эд бараа андалдан абалсалгые улам үргэдхэхэ арга боломжонуудые комитет хаража үзөө.

Эд бараа андалдан абалсаха тухай баталагдаhан худалдаа наймаанай хэлсээнэй ёhоор Польша Чехословаки хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан үргэдхэгдэхээр хараалагдаhан байна. Тусхайлбал, 1961—1965 онуудта хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай жэл бүриин ургалта дунда зэргээр 40 шахуу процентээр дээшэлхэ гэжэ тус хэлсээнэй ёhоор тодорхойлогдонхой.

Румыни Албани хоёр худалдаа наймаанай хэлсээ баталба

БУХАРЕСТ, декабриин 7. (ТАСС). Румыниин Арадай Республикын болон Албаниин Арадай Республикын хоорондо 1959 ондо бэелүүлэгдэхэ худалдаа наймаан болон түлөөhэн тухай хэлсээн Бухарестдэ баталагдаа. Тэрэнэй ёhоор Румыни Албани хоёрой хоорондохи худалдаа наймаан 15 процентээр дээшэлхэ юм. Румыниин Арадай Республика түхеэрэлгэ, машина, нефтепродукт, цемент, химическэ болон бусад товарнуудые Албанида худалдаха болоо. Албани хромой руда, зэд болон бусад түхэлэй эд бараа Румынида худалдаха юм.

КНДР-эй статистическэ управлениин мэдээсэл

ПХЕНЬЯН, декабриин 7. (ТАСС). Промышленностиин продукци гаргаха энэ жэлэй түсэбые республика декабриин 3-да бүхы дээрэнь дүүргээ гэжэ КНДР-эй Центральна статистическэ управлени мэдээсэбэ. Энэ үе соо үнгэрэгшэ бүхы жэлэй турша соохиhоо 18 процентээр ехэ промышленна продукци бүтээгдээ. Дайнай урда тээхи 1949 онойхитой сасуулбал, 3,2 дахин ехэ промышленна продукци бүтээгдэhэн байна.

Берлин доторой худалдаа наймаа үргэдхэхын түлөө

БЕРЛИН, декабриин 7. (ТАСС). «Берлинер цейтунг» газетэ иигэжэ мэдээсэнэ: городой хоёр хубиин хоорондохи экономическа холбоо барисаа үргэдхэхэ тухай Ехэ Берлинэй магистрадай дурадхалда зохилдуулан, хамта дээрээ 80 миллион маркын эд бараа андалдан абалсаха тухай ГДР-эй худалдаа наймаанай организацинууд болон Баруун Берлинэй фирмэнүүд даб дээрэхи договорнуудые баталhан байна.

Финляндиин правительство тушаалhаа бууба

ХЕЛЬСИНКИ. (ТАСС). Финляндиин правительствын премьер-министр Фагерхольм декабриин 4-дэ республикын президент У. К. Кекконендэ орожо, правительствын тушаалhаа бууха тухай гуйлта баряа. Тушаалhаа буухыень президент зүбшөөгөөд, шэнэ кабинедэй байгуулагдатар уялгаяа дүүргэхыень правительствые гуйhан байна.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр Виролайнен урда тээнь тушаалhаа бууhан байгаа. Тиимэhээ гадаадын хэрэгүүдэй министрын уялгые Фагерхольм дүүргэлсэхэ болоhон байна.

Мароккын правительство тушаалhаа бууба

ПАРИЖ, (ТАСС). Франс Пресс агентствын Рабатhаа мэдээсэhэнэй ёhоор Балафреджын правительствын тушаалhаа бууhан тухай декабриин 3-да эндэ хуулитаар соносхогдоо.

ФРГ-дэ хүдэлмэригүйшүүл олошорбо

БОНН. (ТАСС). ДПА агентствын декабриин 6-да мэдээсэhэнэй ёhоор мүнөө үедэ ФРГ-дэ 426.185 хүн хүдэлмэригүй болонхой. Энэнь энэ оной ноябриинхида орходоо 70 мянган хүнээр олон юм.

ҮБЭЛЭЙ ТҮРҮҮШЫН ЗҮРГӨӨР... Л. Хайдуровай фотоэтюд.

ПРИБАЙКАЛЬСКА АЙМАГТА

КИНОГОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Аймагай киногой хүдэлмэрилэгшэд партиин XXI съездын урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр кино харуулха жэлэйнгээ түсэб Октябриин hайндэрэй урда тээ дүүргээ юм. Тэрэ үе соо 10 мянган киносеанс гаргажа, 550 мянган хүндэ харуулаа. Кино харуулжа оруулhан олзо доходынь 851 мянган түхэригhөө дээшэ болоhон байна.

Мүрысөөндэ киномеханигууд Г. Аверин, А. Ермакова, И. Затеев, В. Масливченко, К. Налетова, М. Помаз гэгшэд шалгараа.

300 ГАРАН МЯНГЫЕ НӨӨСЭЛБЭ

Прибайкалиин залуу хүдэлмэришэд, колхознигуудай дунда зөөридөө арьбалалта хэхэ, гамтай наринаар хандахын түлөө мүрысөөн үргэлжэлүүлэгдэhээр. Эндэхи залуушуул комсомолой бүхэсоюзна нөөсэлгэдэ 300 мянга гаран түхэриг мүнгэ оруулаа. Тэдэнэр уралан нарижуулха гуша шахуу арга хэрэглэhэн, зуугаад тонно түмэрэй үртэhэ суглуулhан байна.

Татауровтахи хүдөө ажахын механизаторнуудай училищиин hурагшад өөhэдынгөө хүсөөр 1500 кубометр түлээ бэлдэhэн, байрын хоёр гэр, таримал хорёолхо хашаа бариhан, гурба мянга гаран модо hуулгаhан байна. Тиигэжэ ажалаараа олоhон зуу гаран мянган түхэригөө нөөсэлгэдэ үгөө.

СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ШЭНЭ ГУЛАМТАНУУД

Аймаг доторнь жэл бүхэндэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Гансахан энэ жэл 10 мянга шахуу дүрбэлжэн метр байра баригдажа, ашаглалгада ороо.

Соёл культурын, арад зониие хангалгын газарнуудай шэнэ барилга мүнөө жэл илангаяа олоор хэгдэнэ. Турунтаево тосхондо 250 хүнэй багтаха кинотеатрын байшан баригдажа, дүүргэгдэхэ ойртоо. Энэ байшан декабрь соо бэлэн болохо юм. Эндэ ном наймаалха магазин баригдажа байнхай. Хүдэлмэришэдэй посёлогуудта гурбан стадион баригдаа. Кика тосхондо шэнэ клуб, почтын таhагай байшан баригдаба. Дүрбэн магазин, хоёр столово баригдажа дүүргэгдээд, хүдэлжэ эхилээ. Турка посёлогто Ленинскэ комсомолой 40 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион баригдажа байна.

Энэ хүдэлмэри гурбан жэлэй соёлой добтолгын үедэ бүри эршэмтэй болоо.

Вас. Седунов.

Сонхын шэл ехээр бүтээнэ

Владимир Ильич Барышниковые Улан-Удын шэлэй заводто танихагүй хүн үгы. Нүхэр Барышников сүүдхэ соо шэл татадаг нэгэ машинын бүтээсые 3 мянган дүрбэлжэн метр хүрэтэр дээшэлүүлэн, КПСС-эй XXI съездые угта[illegible] юм. Мүнөө энэ үбгэжөөл үндэр наhатай болобошье, пенсидэ гарахам гэжэ хэлэдэггүй. Хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан, олоной хойно үшөө гараагүй, шадал соогоо ажаллаhаар.

Мүнөө тэрэ үбгэжөөлэй hургажа гаргаhан мастернууд КПСС-эй XXI съездые ажалай бүри ехэ амжалтаар угтаха гэhэн үүсхэл гарганхай. Халаанай мастернууд нүхэд Подойницын, Козулин гэгшэд ажалай бүтээсые 4 мянган дүрбэлжэн метртэ хүргэхэ гэhэн уялга абаа hэн. Тэрэ гэhээр hара шахуу саг үнгэрбэ. Шэлэй заводойхид хэлэhэн үгэдөө хүрэжэл hалаа. Декабриин 4-дэ 4-дэхи номерой машинын сүүдхэ соо 2500 дүрбэлжэн метр шэл татаха нормо 4013 дүрбэлжэн метр хүрэтэр дүүргэгдэбэ. Мүнөө заводой бусад машинанууд сүүдхэ соо 4 мянгаhаа дээшэ дүрбэлжэн метр шэл гаргадаг болобо. Заводой хүдэлмэришэдэй энэ амжалта туйлалгадань үбгэн Барышников ехэ туhа хүргэhэн байна.

Тус заводой хүдэлмэришэд декабриин түрүүшын 6 үдэр соо даабариhаа гадуур 14720 дүрбэлжэн метр сонхын шэл бүтээжэ, оронойнгоо арадай ажахыда эльгээбэ.

В. Попов.

Загаhашад амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ

Бурядай совнархозой эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин управлениин загаhашад КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ абаhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Загаhа барилгын 4 колхоз дүрбэдэхи кварталайнгаа даалгабариие хоёр hара соо дүүргэбэ. Кабанскын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой загаhашад 645 центнер загаhа бариха түсэбөө 844 центнер хүрэтэр дүүргээ.

Баргажанай аймагай «Путь к коммунизму» колхозойхид квартальна түсэбөө 472 центнерээр үлүүлэн дүүргэбэ. Тэрэшэлэн Хойто-Байгалай аймагай колхозууд мүлhэн дороhоо загаhа барилгые амжалтатайгаар ябуулжа байна. Дээдэ Ангарай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой ангуушад үбэлэй сезониие бэлэдхэл hайнтайгаар эхилэнхэй.

Иигэжэ республикымнай загаhашад КПСС-эй XXI съездые ажалай шэнэ бэлэгээр угтахын түлөө шангаар тэмсэжэ байна.

С. Шапхаев.

Баян болоо байдалнай

Артелиингээ улам бүри hалбаран хүгжэжэ байхадань, колхознигуудайшье ажабайдал hайжарна. Мэнэ hаяхан Алтай нютагаймнай айлнууд эндэ тэндэ таруугаар hуудаг тула ажалаа урагшатайгаар ябуулдаггүй, амарха, сэнгэхэшье аргагүй тооной байдаг hэн. Харин мүнөө тад ондоо болонхой. Эндэ айлшалжа ерээ hаатнай, hаруул сэбэр байшан гэрнүүд үйлсэтэн аржылдажа харагдаха. Тэдэнэй дунда клуб, электростанци, гараж болон эмшэлгын, магазинай байшангууд илгаран байха.

Эршэтэ ажалаараа артель нютагаа баяжуулжа байhан малшаднай шэнэ культбазануудтаа сугларжа, сүлөөтэй сагаа хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэдэг болонхой.

— Мүнөө үедэ ажаллажашье ябахада урматайл,—гэжэ нютагаймнай эрхим малшан Дулма Батоpова хэлээд, иигэжэ хөөрэнэ:—Би мүнөө 53 наhатайб. Тиигээшье hаа, hарадаа 50—60 ажалта үдэрөө олоод лэ байдагби. Хэhэн ажалдаа ехэ түлөөhэ абажа байхадаа, үшөө олон жэлдэ оролдожо, түрэл колхоздоо туhалhайб гэжэ hанадагби.

Зүб даа, совет эрхэтэн иимэл жаргалтай hайн hуудаг гээшэбди.

М. Найданова, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00908. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4728.